

HUKUK BÜLTENİ

Sayı 90

Temmuz 2025

Başlarken...

Dünyadan ve Türkiye'den güncel hukuki gelişme ve haberlere yer verdiğimiz Hukuk Bültenimizin Temmuz sayısını sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

Bültenimizde yer alan içerik yalnızca bilgi verme amaçlı olup konulara ilişkin detaylı bilgiler için bizimle irtibata geçmenizden memnuniyet duyacağız.

Adli tatil nedeni ile Bültenimize bir ay ara veriyoruz. Eylül ayında görüşmek üzere!

Editörler:

[Burcu Çelik Gökçen](#)
[Melda İz](#)

Türk Ticaret Kanunu M.202/2 Uyarınca Ayrılma Hakkı ve Tazminat İstemi

Pay sahibine seçimlik bir hak tanınmış olup kanunun aradığı koşulların oluşması halinde pay sahibi zararının tazmini veya paylarının satın alınmasını isteyebilir. Ayrılma hakkı, pay sahiplerinin şirketin feshine yol açmadan şirketle bağıni kesmesine imkan sağlamaktadır. Bu yolla şirketin kontrolünü elinde bulundurmayan pay sahiplerinin korunması amaçlandığı kabul görmektedir. [\(Sayfa 2\)](#)

Yapay Zekâ Üzerinden İşlenen Fiillerin Türk Ceza Hukuku Açısından Değerlendirilmesi

Bu makalede, yapay zekâ üzerinden işlenen fiillerin Türk ceza hukuku açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Yapay zekânın doğrudan fail olarak kabul edilmemesi nedeniyle sorumluluğun yazılımcı, kullanıcı ve sistem sahibi gibi insan unsurlar üzerinde yoğunlaştığı vurgulanmıştır. Özellikle Grok gibi yapay zekâ destekli içerik üretiminde yaşanan hukuki sorunlar analiz edilmiştir. [\(Sayfa 6\)](#)

İstinaf ve Temyiz Kanun Yoluna Başvurusundaki Parasal (Kesinlik) Sınırın Anayasa Mahkemesi Kararı Işığında ve 7550 Sayılı Kanun Kapsamında İncelenmesi

30.12.2024 tarihli, 32768 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'ne göre, 2025 yılında davalarda uygulanacak parasal sınırlar için yeniden değerlendirme oranı %43,93 olarak belirlenmiştir. Buna göre, 2025 yılı için istinaf sınırı 40.000,00-TL iken temyiz sınırı 544.000,00-TL'dir. [\(Sayfa 13\)](#)

Tüzel Kişilerin Tazminat Talep Hakkı: Türk ve Karşılaştırmalı Hukuk Perspektifi

Bu makalede, öncelikle Türk hukukunda tüzel kişilerin manevi tazminat sorumluluğu ve talep hakkı, yargı kararları ve öğretideki yaklaşımlar ışığında incelenecektir. Ardından, farklı hukuk sistemlerinde bu kurumun nasıl düzenlendiği karşılaştırmalı olarak incelenecektir. [\(Sayfa 19\)](#)

Avrupa Birliği Tarafından Yayımlanan C/2024/1645 Sayılı İlgili Pazar Rehberi

Rekabet davalarında hemen hemen her olayda yapılan ilgili pazar analizi, bir anlamda devletin hakemlik yapacağı alanın sınırlarını çizerken, bir anlamda da bazen ilgili teşebbüslerin bazen de teşebbüslerin faaliyetlerinden zarara uğrayan diğer tarafların ekonomik davranışlarında karşı karşıya oldukları rekabetçi kısıtları belirlemektedir. [\(Sayfa 4\)](#)

Site Yönetiminin Dava Açma Ehliyeti ve Taraf Ehliyetine İlişkin Hukuki Değerlendirme

Uygulamada sıkça karşılaşılan ve tartışmalı olan bir konu, site yönetiminin mahkemelerde taraf olma ve dava açma yetkisi bulunup bulunmadığıdır. Bu çalışmada, 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu hükümleri ile kararlar çerçevesinde site yönetiminin dava ehliyeti, dava açma ve taraf olma ehliyeti değerlendirilmiş olup öğretici görüşlerine de yer verilmiştir. [\(Sayfa 9\)](#)

Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmelerinde Üçüncü Kişilerin Tapu Güvencesi Kapsamındaki Haklarına İlişkin Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı Üzerine Hukuki İnceleme

Arsa payı karşılığı inşaat sözleşmeleri kapsamında ortaya çıkan uyuşmazlıklardan biri de geçersiz veya feshedilmiş bir arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesine dayanarak yükleniciye devredilen arsa paylarının, yüklenici tarafından üçüncü kişilere devredilmesi halinde, bu üçüncü kişilerin edinimlerinin geçerli olup olmadığıdır. [\(Sayfa 16\)](#)

Sözleşmeler Hukukunda İyiniyetin Yeri: Hukuk Sistemleri Arasında Karşılaştırmalı Yaklaşım

İyiniyet ilkesi, tarafların dürüstlük, sadakat ve güven çerçevesinde hareket etmeleri gerektiğini ele almaktadır. Bu makalede, iyiniyet ilkesinin sözleşmelerdeki yeri farklı hukuk sistemleri bağlamında ele alınacak, işlevi ve uygulama alanları incelenecektir. [\(Sayfa 22\)](#)

Güncel Haberler

Devlet Memurlarının Yarım Zamanlı Çalışma Hakkının Kullanımına İlişkin Yönetmelik Resmi Gazete'de Yayımlandı! [\(Sayfa 12\)](#)

7552 Sayılı İklim Kanunu 09.07.2025 Tarihli ve 32951 Sayılı Resmi Gazete'de Yayımlandı! [\(Sayfa 12\)](#)

7555 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda ve 635 Sayılı Kanun Hükmünde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 24 Temmuz 2025 Tarihinde Yürürlüğe Girdi! [\(Sayfa 24\)](#)

Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu'nun 2022/2 E. 2025/1 K. Sayılı 21.03.2025 Tarihli Kararı Resmi Gazete'de Yayımlandı! [\(Sayfa 24\)](#)

TÜRK TİCARET KANUNU M.202/2 UYARINCA AYRILMA HAKKI VE TAZMİNAT İSTEMİ

Bu çalışmanın konusu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda şirketler topluluğuna ilişkin sorumluluğa dair düzenlemeler arasında yer alan ve "hakimiyetin hukuka aykırı kullanılması" başlığı altında 202. Maddesinin 2. Fıkrası ile düzenlenen ayrılma hakkı veya zararının tazmini isteme imkanidir.

Anılan kanun maddesinin 2. Fıkrasına göre,
"Hâkimiyetin uygulanması ile gerçekleştirilen ve bağlı şirket bakımından açıkça anlaşılabilir haklı bir sebebi bulunmayan, birleşme, bölünme, tür değiştirme, fesih, menkul kıymet çıkarılması ve önemli esas sözleşme değişikliği gibi işlemlerde, genel kurul kararına red oyu verip tutanağa geçiren veya yönetim kurulunun bu ve benzeri konulardaki kararlarına yazılı olarak itiraz eden pay sahipleri; hâkim teşebbüsten, zararlarının tazminini veya paylarının varsa en az borsa değeriyle, böyle bir değer bulunmuyorsa veya borsa değeri hakkaniyete uygun düşmüyorsa, gerçek değerle veya genel kabul gören bir yöntemle göre belirlenecek bir değerle satın alınmasını mahkemeden isteyebilirler.

Değer belirlenirken mahkeme kararına en yakın tarihteki veriler esas alınır. Tazminat veya payların satın alınmasını istem davası, genel kurul kararının verildiği veya yönetim kurulu kararının ilan edildiği tarihten başlayarak iki yılda zamanaşımına uğrar."

Kanun lafzından anlaşıldığı üzere pay sahibine seçimlik bir hak tanınmış olup kanunun aradığı koşulların oluşması halinde pay sahibi zararının tazmini veya paylarının satın alınmasını isteyebilir. Bu ikinci ihtimal doktrinde ayrılma hakkı olarak tanımlanmaktadır.

Buna göre önemli nitelikteki kararlara (ki kanun maddesinde gibi denilmekle maddede örnekleme yapıldığı ve madde kapsamının tahdidi olmadığı anlaşılmaktadır) muhalif kalan pay sahiplerinin paylarını şirkete satarak şirketten ayrılmalarına imkan tanınmıştır. [1]

Ayrılma hakkı, pay sahiplerinin şirketin feshine yol açmadan şirketle bağını kesmesine imkan sağlamaktadır. Bu yolla şirketin kontrolünü elinde bulundurmayan pay sahiplerinin korunması amaçlandığı kabul görmektedir. [2]

Ayrılma hakkının kullanılabilmesi için pay sahibinin şirket hakkında alınacak önemli nitelikte bir karara karşı genel kurul toplantısında gerekli muhalefet şartlarını yerine getirmesi ve söz konusu kararın alınması halinde şirketten ayrılma iradesini ortaya koyması aranmaktadır. [3]

Görüldüğü üzere ayrılma hakkının kullanımı için öncelikle ilgili pay sahibinin genel kurul toplantısına katılması ve genel kurul toplantısında ayrılma iradesinin açıkça ortaya konulması gereklidir.

Bu yönüyle 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 202 maddesinde düzenlenen ayrılma hakkı, TTK.m.141 uyarınca yalnızca pay sahibi olmanın yeterli olduğu ayrılma hakkından ayrılmaktadır. Karara karşı muhalefet şartlarını yerine getiren pay sahiplerinin ayrılma iradesini ortaya koyduğu tartışmaya yer vermeyecek şekilde açık ve anlaşılır olmalıdır.

Diğer yandan bu ön şartın yerine getirilmesi yeterli olmamakta ve ayrıca mahkeme kararı gerekmektedir. Zira TTK.m.202 başlığı altında düzenlenen ayrılma hakkı pay sahibi tarafından tek taraflı irade beyanı ile kullanılabilecek nitelikte olmayıp pay sahibinin paylarını şirkete satabilmesi için mahkemenin bu konuda bir karar vermesi gerekmektedir.

Tazminat veya payların satın alınmasını istem davası, ilgili genel kurul kararının verildiği veya yönetim kurulu kararının ilan edildiği tarihten başlayarak iki yılda zamanaşımına uğrar. Yani davanın genel kurulu takip eden iki yıl içinde açılması gerekmektedir.

Ayrılma hakkı pay sahipliğine bağlı, vazgeçilemez ve bireysel bir haktır. [4] Bu noktada dava ehliyeti bakımından ayrılma hakkını kullanmak isteyen bir pay sahibi tarafından açılan tazminat istemli davada verilen incelemekte yarar görmekteyiz.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2029/2780E., 2021/1132K. Sayılı ve 11.02.2021 Tarihli Kararına konu olayda;

"Davacı vekili, dava dışı Park Elektrik Üret. Mad. San. ve Tic. A.Ş.'nin halka açık bir anonim ortaklık olduğuna, bakır üretimine 2006 yılında başladığını, 2014 yılından beri tek faaliyet alanının bakır madenciliği olduğunu, davalı şirketin hakim ortak olduğunu, müvekkilinin ise %0,5038 oranında A grubu hissedar olduğunu, ancak hissedarı olduğu şirketin bünyesinde bulunan bakır madenini bağımsız değerlemeye ihtiyaç duyulmaksızın gerçek değerinden çok daha düşük fiyatla bir başka gruba sattığını, bu satıştan elde edilen kârın ise hukuka aykırı değerlendirme fiyatı ile şişirilmiş hisselerin satın alınması yoluyla davalıya aktarıldığını, bu işlemin TTK ve SPK mevzuatı

ilkelerine aykırı olduğunu, zira bu işlemle bağlı şirket ve pay sahipleri kayba ve zarara sürüklenirken hakim ortaklığın örtülü kazanç elde ettiğini, SPK'da öngörülen önemli nitelikteki işlemlerle ilgili olarak genel kurulda bu karara red oyu verip muhalefet şerhini genel kurul tutanağına işleyen pay sahiplerinin hisselerini ortaklığa devrederek ayrılma hakkına sahip olduklarını, müvekkilinin de genel kurula katılarak gündem maddelerine red oyu kullandığını ve muhalefetini tutanağa işlediğini, işlemlerin çok açık şekilde örtülü kazanç aktarımı görüntüsü vermesi ve tam olarak bilgi sahibi olunmasının engellenmesi nedeniyle müvekkilinin davalı hakim ortağa gönderdiği ihtarname ile hisselerinin gerçek değeri üzerinden satın alınmasını talep ettiğini, ancak davalının ayrılma hakkı kullanım süresinde cevap vermemesi üzerine müvekkilinin son gün "paylara ilişkin tüm dava ve tazminat haklarının saklı tutulmasına ilişkin" ihtirazi kayıtla ayrılma hakkını kullandığını, ancak müvekkiline ödenen ayrılma hakkı bedelinin hakkaniyete uygun olmadığını ileri sürerek, TTK'nın 202/2. maddesi uyarınca müvekkilinin maddi zararının tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olduğu anda artırılmak üzere şimdilik 70.000.- TL maddi tazminatın dava tarihinden itibaren reeskont faiziyle davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, TTK 202/2. maddesi uyarınca tazminat davasının ancak bağlı şirket pay sahipleri tarafından açılacağı, davalının hissesini devrederken ihtirazi kayıt koymasının pay devrine etkisinin olmadığını, dolayısıyla davalının taraf sıfatının bulunmadığını, somut olayda TTK 202/2 koşullarının da bulunmadığını, zira dava konusu maden tesislerinin devri ve hisse alım işlemlerinin bu hükmün kapsamına girmediğini, davalının bu işlemler nedeniyle zarar iddiasını da ispat etmesi gerektiğini, bu işlemlerde hiçbir hukuka aykırılığın olmadığını savunarak davalının reddini istemiştir.

İlk derece mahkemesince, davalının hissedarı olduğu dava dışı şirketin aktifleri arasında yer alan bakır madeninin satılmasının SPK 23. maddesine göre önemli bir işlem olduğu, davalının bakır madeni satışının görüldüğü 10.05.2017 tarihli genel kurul toplantısına katıldığı, oylamada olumsuz oy vererek muhalefetini genel kurul tutanağına geçirttiği, SPK'nın kendisine tanıdığı ayrılma hakkını kullanarak 29.05.2017 tarihinde ihtirazi kayıtla ve paylara bağlı tüm dava ve tazminat haklarının saklı tutulması beyanı ile şirket ortak-

lığından ayrıldığı, davacı ayrılma hakkını kullanarak devrettiği pay karşılığı bedelin belirlenme şeklinin ve esas alınan değerlerin yasaya ve usule aykırı olduğunu iddia ederek zararın oluştuğundan bahisle hakim ortak davalıdan TTK 202. maddesi uyarınca fark bedel tahsilini talep etmekte ise de, bu maddeye dayalı olarak ancak bağlı şirketin pay sahiplerinin dava açabilecekleri, öte yandan davalının ödenen pay bedellerinin SPK'na aykırı şekilde hesaplandığı ve öngörülen usule uygun bir şekilde ayrılma payının hesaplanmadığı iddiasının ise davacı hisselerini devralan şirkete yöneltilebileceği gerekçesiyle davalının aktif husumet yokluğundan reddine karar verilmiş; bu karara karşı davacı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

Bölge Adliye Mahkemesi tarafından, uyuşmazlığın SPK 24/1. maddesi uyarınca bağlı şirketten ayrılma hakkını kullanan ortağın, TTK 202/2. maddesi uyarınca zararının tazmini istemiyle dava açıp açamayacağı noktasında toplandığı, TTK 202/2 madde metni ve hükmün gerekçesi incelendiğinde, bu davanın ancak dava tarihi itibarıyla "pay sahibi" olanlar tarafından açılacağı, davalının ise pay sahibi olarak bu maddede belirtilen seçimlik haklarından zararının tazmini veya payının gerçek değeri üzerinden satın alınması talebiyle dava açma yolunu seçmediği, SPK mevzuatı gereği ayrılma hakkını kullandığı, bu hakkın ise şarta bağlı olarak (ihtirazi kayıtla) kullanılmasının mümkün olamayacağı, ilk derece mahkemesinin davanın aktif husumet yokluğundan reddi yönündeki kararında bir isabetsizlik olmadığı gerekçesiyle, davalının esastan reddine karar verilmiştir. Kararı davacı vekili temyiz etmiştir.

Yapılan yargılama ve saptanan somut uyuşmazlık bakımından uygulanması gereken hukuk kuralları gözetildiğinde İlk Derece Mahkemesince verilen kararda bir isabetsizlik olmadığının anlaşılmasına göre yapılan istinaf başvurusunun HMK'nın 353/b-1 maddesi uyarınca Bölge Adliye Mahkemesince esastan reddine ilişkin kararın usul ve yasaya uygun olduğu kanısına varıldığından Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle, davacı vekilinin temyiz isteminin reddi ile Bölge Adliye Mahkemesince verilen kararın HMK'nın 370/1. maddesi uyarınca ONANMASINA, HMK'nın 372. maddesi uyarınca işlem yapılmak üzere dava dosyasının İlk Derece Mahkemesine, kararın

bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, aşağıda yazılı bakiye 14,90 TL temyiz ilam harcının temyiz eden davalıdan alınmasına, takdir olunan 3.050,00 TL duruşma vekalet ücretinin davalıdan alınarak davalıya verilmesine, 11.02.2021 tarihinde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi."

Kararda da vurgulandığı üzere ayrılma hakkının kullanılması pay sahipliğine bağlı bir haktır. Oydan yoksunluk ve oy hakkının doğmadığı hallerde ayrılma hakkının kullanılması söz konusu olamaz. [5]

Sonuç

Ayrılma hakkının kullanılabilmesi için davanın açıldığı tarihte pay sahibi sıfatının korunuyor olması gerekmektedir. Kişinin bu sıfatını ihtirazi kayıtla devretmesi dahi dava hakkı vermez. Dolayısıyla pay sahibi kanundan doğan bu seçimlik hakkını kullanırken bu hususa dikkat etmelidir.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Dr. Müge Erekmekçi](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Barış Kaya, Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Pay Sahiplerinin Ortaklıktan Ayrılma Hakkı, Beta, s.64
2. Barış Kaya, Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Pay Sahiplerinin Ortaklıktan Ayrılma Hakkı, Beta, s.63
3. Barış Kaya, Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Pay Sahiplerinin Ortaklıktan Ayrılma Hakkı, Beta, s.64
4. Barış Kaya, Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Pay Sahiplerinin Ortaklıktan Ayrılma Hakkı, Beta, s.64
5. Tuğba Semerci Vuraloğlu, Sermaye Piyasası Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta Ayrılma Hakkı, Onikilevha, s.189

AVRUPA BİRLİĞİ TARAFINDAN YAYIMLANAN C/2024/1645 SAYILI İLGİLİ PAZAR REHBERİ

1. İlgili Pazar Kavramı

Rekabet Hukuku kurallarının uygulamaya geçirilmesi için ilgili pazarın belirlenmesi gerekmektedir. Türk hukuk sistemi içerisinde rekabet hukukunun temel mevzuatını oluşturan 4054 Sayılı Kanun'un birinci maddesinde "Bu Kanunun amacı, mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamaktır." denilerek, kanunun "mal ve hizmet piyasalarında" meydana gelen rekabeti bozucu, kısıtlayıcı, engelleyici eylemleri önlemek amacı belirtilmiştir.

Buradan anlaşılan rekabet hukuku kapsamında gerçekleştirilecek işlemlerin tamamının ilgili pazar üzerinden yapılacak araştırma ve değerlendirmelerle meydana geleceğidir. Bu durumda, ilgili Pazar kavramı ve somut olaylar özelinde ilgili pazarın doğru tanımlanması rekabet hukuku kapsamında büyük önem arz etmekte olup, pazarın yanlış değerlendirilmesi halinde; yanlış hukuki neticeler, birtakım iktisadi değişiklikler ve hak kayıpları doğabilecektir. Zira, rekabet davalarında hemen hemen her olayda yapılan ilgili pazar analizi, bir anlamda devletin hakemlik yapacağı alanın sınırlarını çizerken, bir anlamda de bazen ilgili teşebbüslerin bazen de teşebbüslerin faaliyetlerinden zarara uğrayan diğer tarafların ekonomik davranışlarında karşı karşıya oldukları rekabetçi kısıtları belirlemektedir. [1]

Bu makalede, temel olarak Avrupa Komisyonu tarafından 2024 yılında yayımlanan "İlgili Pazar Rehberi"nin [2] getirdiği yenilikler üzerinde durulacaktır, bunun için Avrupa Birliği başta olmak üzere kısaca dünyadaki rekabet hukuku düzenlemeleri çerçevesinde ilgili pazar kavramı açıklanacaktır.

2. İlgili Pazar Kavramının, Hukuk Sistemleri İçerisindeki Yerini Alma Süreci

İlgili pazar kavramı, her ne kadar çoğu hukuk sisteminde açıkça tanımlanmamış ve açıklanmamışsa da Avrupa Birliği ve Amerika başta olmak üzere pek çok ülkede birtakım ikincil düzenlemelerle bu kavramın çerçevesi ve hukuki niteliği çizil-

meye çalışılmıştır. Türk hukuk sisteminde rekabet hukukunun temel mevzuatı olan 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'da da ilgili ürün pazarına yönelik herhangi bir tanım yer almamakla birlikte, kurulun 08-04/56-M sayılı, 10.01.2008 tarihli kararı ile yayımlanan "İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz"da ilgili pazara yönelik açıklamalar ile bu pazarın nasıl tespit edileceğine yönelik kurallar düzenlenmiştir.

İlgili pazar kavramının kanunda açıkça düzenlenmemesinin, belki de düzenlenmemesi denmeli, gelişen teknolojik ve ekonomik yapının beraberinde sektörlerin de hızla değişmesi, bu değişim beraberinde sektörel üretim ve tüketim faaliyetleri kapsamında hesaplanan arz ve talep dengelerinin de etkilenmesi, yaşanan gelişmeler beraberinde, üretim ve tüketim ürünlerinin birtakım ürünlere hızla ikame nitelik kazanması veya çeşitli teknolojilerle çeşitli ürünlerin hızla pazara girişi ile sektörlerin ayrışması gibi sebepleri olduğu söylenebilir.

ABD'de, ilk defa 1968 yılında yayımlanan ve 1992 yılında revize edilen "Birleşme Rehberi"nde pazar tanımına ilişkin birtakım bilgiler de yer almaktadır. [3] Bu rehberde, ilgili pazar tanımında temel olarak yalnızca talep ikamesi esas alınırken arz ikamesi, ilgili ürün pazarında katılımcı olarak bulunan teşebbüslerin tespiti ile giriş analizlerinde dikkate alınmaktadır. [4] Avrupa Birliği'nde de ilgili pazar kavramına yönelik ilk düzenlemelere, benzer şekilde birleşmelere yönelik tüzüklerde rastlamak mümkündür. Avrupa Birliği,

ABD'den oldukça uzun bir süre sonra, 1997 yılında, ilgili pazar kavramını açıklamak amacıyla bir rehber yayımlamıştır. Bu rehberde Komisyon, pazar tanımına ilişkin genel açıklamalara ve tanım yapılırken kullanılacak deliller ve yöntemlere yer vermiş olup Rehberin oldukça yol gösterici nitelikte hazırlandığı görülmektedir. [5]

Öyle ki; Avrupa Birliği tarafından 2024 yılına kadar ilgili pazara yönelik yeni bir mevzuat yayımlanmamıştır. Türkiye'de ise, yukarıda bahsedildiği üzere Rekabet Kurulu tarafından ilgili pazar kavramına yönelik 2008 yılında, "İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz" yayımlanmıştır. Bunun beraberinde ise, Türkiye'de ilgili pazarın belirlenmesine yönelik "Rekabet Kurulu Kararlarında Kullanılan İktisadi Analizlere Yönelik El Kitabı" yayımlanmıştır. Avrupa Birliği tarafından 1997 yılından itibaren ilk kez yenilenen İlgili Pazar Rehberi'nin getirdiği değişiklik ve yenilikler aşağıda incelenecektir.

3. Avrupa Birliği Tarafından 2024 Yılında Yayımlanan İlgili Pazar Rehberinin Getirdiği Yenilikler ve Değişiklikler

2024 yılında yayımlanan Rehber'de temel amaç, Rekabet Hukuku uygulamalarında ilgili pazar kavramının nasıl uygulanacağına rehberlik etmek olarak belirtilmiştir. Bunun yanı sıra; bu yeni rehberin içeriğine hızlıca göz atıldığında, rehberin temelde ilgili pazar uygulamalarına olabildiğince netlik kazandırma ile çevresel ve dijital dönüşümlere ayak uydurma amacı taşıdığını söyleyebiliriz.

Zira Rehber’de ilgili pazarın belirlenmesinde dikkate alınan kavramlardan talep ikamesi, arz ikamesi, potansiyel rekabet kavramlarına dair açıklamaların yanı sıra sürdürülebilirlik gibi ekonomi ile direkt ilgili olmayan birtakım parametreler, ilgili pazar kavramı ile birlikte değerlendirilmiştir.

Arz ve talep ikamesine yönelik olarak, 2024 yılında yayımlanan bu Rehber’de arz ikamesinin ilgili pazar belirlenmesinde göz önünde tutulması gerektiğinde yönelik birtakım açıklama ve kararlara yer verilmiştir. Bu konu temelde Rehber’in 34. paragrafında yer almaktadır. Bu paragrafta, birtakım sektörlerde tüketicilerin bazı ürünleri farklı amaçlarla kullanmak üzere talep etmesine, ürünlerin birbirlerine tüketim ikamesi olmamasına rağmen, bir şekilde aynı pazara dahil edilebileceğinden bahsedilmiştir. Bu bahis, Komisyon tarafından paslanmaz çelik üretim sektörü kapsamında değerlendirilmiş bir olay ile örneklendirilmiştir.

Komisyon, her ne kadar müşterilerin farklı amaçlar için farklı ürünler tercih ettiği görülmekteyse de, üreticilerin ilgili ürünleri kısa sürede, aynı maliyet ile ürettiği tespitinden yola çıkılarak ilgili ürünleri tek bir Pazar içerisinde kabul etmiştir. Bahsedilen tespitlerin yapıldığı bu dosya “M.6471 Outokumpu/INOXUM” olarak anılmakta olup, Rehber’in 120 ve 121. paragraflarında ilgili karara yönelik teknik ve iktisadi tespitlere yer verilmiştir.

Bunun yanı sıra, Rehber’de asıl dikkat çeken ve yenilik getiren konuların; özellikle dijital piyasalarda ilgili pazarın belirlenmesine yönelik birtakım yöntemler öngörülmesi olduğu söylenebilir.

Rehber’in 4.5. numaralı başlığı “Market definition in the presence of aftermarkets, bundles and (digital) ecosystems” başlığını taşımakta olup 104. paragrafta dijital piyasalarda karşılaşılabilecek ürün sınıflarından bahsedilmiştir.

Bunun yanı sıra, dünyadaki gelişmeler beraberinde düzenlenen bu Rehber’de, yeniliğin ve gelişimin yoğun olduğu sektörlerde pazar tanımının ne şekilde belirleneceğinden de bahsedilmiştir. Yine bu konu 4.3. numaralı “Market definition in the presence of significant R&D” başlığı altında ele alınmıştır.

Rehber’de yüksek Ar-Ge faaliyetleri ile karakterize edilen sektörlerin Komisyon tarafından özellikle dikkate alındığı belir-

tilmiştir. Burada, inovasyon çabalarının ve çalışmalarının nihai ürün açısından sonucunun belirsiz olabileceği vurgulanarak, Komisyonun bu sektörlerde gerçekleştirdiği süreçlerde ilgili pazar tespitinde çeşitli potansiyel Ar-Ge sonuçlarını dikkate alabileceğinden bahsedilmiştir.

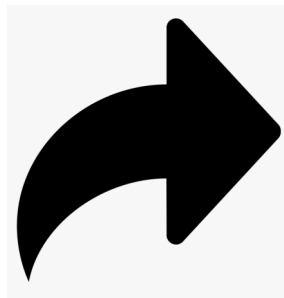
Bu konuya yönelik örnekler 91. paragraf ve devamında yer verilmiştir. Rehber’de her ne kadar bu gibi sektörlerde ortada tam anlamı ile bir ürün mevcut olmasa da Komisyonun; Ar-Ge faaliyetleri sürecinde gerçekleştirilecek rekabete aykırı eylemlere ilişkin davalarda, geliştirilmekte olunan ürünlerin, pazar tanımında dikkate alınabileceği gibi yeni ve farklı konulara değinilmiştir. Komisyon tarafından, ilgili konularda bahsi geçen potansiyel durum sonuçlarının dikkate alınabilmesi için güçlü kanıtlar gerektiğine de yer verilmiş, Rehber’in ilgili pazar tanımına yönelik netlik ve belirlilik kazandırma misyonu korunmuştur.

Bunun yanı sıra Rehber’de yapılan yeniliklerden bir diğeri, ilgili pazar tanımında kullanılan temel yöntemlerden olan SSNIP (small but significant and non-transitory increase in price) testine yönelik birtakım açıklamalarda bulunmuş olunmasıdır.

SSNIP testi, talep ikamesini göz önüne alan bir yöntemdir. Zira test, Pazar tanımının ürünlerin fiyat değişikliğine oranla müşterilerin tercihlerinin değişip değişmediğine yönelik incelemeye dayanmaktadır.

Rehber’de 3.2.1.6. numaralı “Implementations of the SSNIP test” başlığı altında testin her bir vakıya için özel koşullara bağlı olabileceğinden bahsedilmiş, testin ilgili pazar tespitinde kullanılan iktisadi hesaplamaları açıklanmıştır.

Rehber’de bu testin fiyatı belirlenemeyen ya da bulunmayan ürünler için (örneğin; medya sektöründe yer alan birtakım ürün ve hizmetler) uygulanamayacağından bahsedilmiştir.

Buradan, belki de ürün tanımında en yaygın yöntemlerden biri olarak kullanılan SSNIP testinin gelişen teknoloji ile birlikte uygulama alanının daraldığı, Komisyonun değişen pazarlar için yeni tespit yöntemleri geliştirmekte olduğu anlaşılmaktadır.

5. Sonuç

AB Komisyonu tarafından oluşturulmuş, 1997 yılından 2024 yılına kadar herhangi bir değişiklik yapılmamış ilgili Ürün Rehberi’nin; hızla değişen ve gelişen sektörlerin yanında, rekabete aykırı eylemlerin tespitine devam edilebilmesi için hukukun da değişmesi gerektiği gözetilerek ve ekonomik, teknolojik ve ticari gelişmelerin detaylıca irdelenerek hazırlandığı görülmektedir.

Zira, yukarıda da bahsedildiği üzere; Rekabet Hukuku’nun uygulama alanı bulabilmesi ancak ilgili pazarın tespiti ile mümkündür, ilgili ürün pazarı ise ancak sektörlerin başta güncel üretim ve tüketim faaliyetleri olmak üzere iktisadi hareketlerinin tespiti ile mümkündür.

Hızla gelişen teknoloji; beraberinde birçok pazarda değişiklik meydana getirmiş ve yeni pazarlar doğurmuş, netice-ten de rekabet hukukunun etkili olabilmesi amacı ile Komisyon’un ilgili pazarlara yönelik yeni bakış açıları geliştirmesini zorunlu kılmıştır.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Melda İz](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. İlgili Pazar Kavramı ve İlgili Pazar Tanımında Kullanılan Nicel Teknikler, Murat Çetinkaya
2. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AC_202401645
3. <https://www.justice.gov/sites/default/files/atr/legacy/2007/07/11/11247.pdf>
4. Yoğunlaşmaların Kontrolünde Esnek Hukuk ve İktisat Yaklaşımları: ABD’deki Yeni Yatay Birleşmeler Rehberi Hakkında Görüşler, Gönenç Gürkaynak İsmail Serdar Dalkır, Murat Hakan Özgökçen, Ahmet Buğra Aydın, Ceren Yıldız
5. İlgili Pazar Kavramı ve İlgili Pazar Tanımında Kullanılan Nicel Teknikler, Murat Çetinkaya

YAPAY ZEKÂ ÜZERİNDEN İŞLENEN FİİLLERİN TÜRK CEZA HUKUKU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Özet

Bu makalede, yapay zekâ üzerinden işlenen fiillerin Türk ceza hukuku açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Yapay zekânın doğrudan fail olarak kabul edilmesi nedeniyle sorumluluğun yazılımcı, kullanıcı ve sistem sahibi gibi insan unsurlar üzerinde yoğunlaştığı vurgulanmıştır. Uluslararası örnekler ve güncel gelişmeler ışığında, özellikle Grok gibi yapay zekâ destekli içerik üretiminde yaşanan hukuki sorunlar analiz edilmiştir. Türkiye’de mevcut ceza hukuku düzenlemelerinin yapay zekâyâ özgü fiilleri kapsamadığı ve normatif boşlukların bulunduğu ortaya konmuştur. Makalede, bu alanda etkin hukuki düzenlemeler yapılmasının gerekliliği ve uluslararası standartlarla uyum sağlanmasının önemi üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Yapay Zekâ Ve Ceza Hukuku, Ceza Sorumluluğu, Fail Kavramı, Kast Ve Taksir, Kanunilik İlkesi, Yapay Zekâ Kaynaklı Suçlar, Hukuki Sorumluluk, Algoritmik Suçlar, Grok Yapay Zekâ, Yapay Zekâ İçerik Üretimi.

2. Giriş

21. yüzyılın en çarpıcı teknolojik gelişmelerinden biri olan yapay zekâ (YZ), insan yaşamının neredeyse her alanına nüfuz etmiş ve birçok sektörde devrim niteliğinde dönüşümlere yol açmıştır. Sağlık, ulaşım, eğitim ve finans gibi alanlarda etkin olarak kullanılan yapay zekâ sistemleri, artık yalnızca yardımcı bir araç değil, karar alma süreçlerinde aktif rol oynayan birer aktör hâline gelmiştir. Bu teknolojik geliş-

meler, yalnızca sosyo-ekonomik yapıyı değil, aynı zamanda hukuk sistemlerini de doğrudan etkilemektedir.

Ceza hukuku, temelinde insan iradesine ve kusur yeteneğine dayanan bir sorumluluk sistemine sahiptir. Bu bağlamda suçun faili, irade ve kastla hareket eden gerçek kişidir. Ancak yapay zekânın otonom karar alma kapasitesinin giderek artması, klasik ceza hukuku teorilerinde yer alan "fail", "kusur", "kast" ve "taksir" gibi kavramların yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Zira bir yapay zekâ uygulaması tarafından gerçekleştirilen bir fiilin hukuk düzeninde nasıl karşılık bulacağı, failin kim sayılacağı ve bu fiilden doğan cezaî sorumluluğun kim üzerinde doğacağı hususları henüz açık ve net bir biçimde yanıtlanabilmiş değildir.

Yapay zekâ üzerinden işlenen fiillerin ceza hukuku bakımından değerlendirilmesi hem normatif hem de uygulama açısından önemli boşluklar ve tartışmalar içermektedir. Bu makale, yapay zekânın ceza hukuku bağlamında nasıl ele alınması gerektiğini; bu teknolojiler aracılığıyla işlenen fiillerde ceza sorumluluğunun kimlere ve ne ölçüde yüklenebileceğini; mevcut hukuk düzeninin bu fiillere nasıl cevap verdiğini ve hangi yönlerden yetersiz kaldığını irdelemeyi amaçlamaktadır.

3. Yapay Zekâ Kavramı ve Hukuki Niteliğinin

Yapay zekâ (YZ), genel anlamda insan zekâsını taklit eden sistemler olarak tanımlanabilir. Bu sistemler; öğrenme, akıl yürütme, problem çözme, algılama ve

hatta dil anlama gibi bilişsel süreçleri algoritmalar vasıtasıyla yerine getirebilmektedir. Teknik anlamda yapay zekâ, genellikle makine öğrenmesi, derin öğrenme, sinir ağları ve doğal dil işleme gibi alt disiplinler çerçevesinde değerlendirilmektedir. Ancak hukuk disiplini açısından esas olan, bu teknolojilerin karar alma yetenekleri ve bu kararların hukuk düzeni içinde ne şekilde değerlendirileceğidir.

Yapay zekâ sistemleri, teknik gelişmişlik düzeylerine göre yardımcı sistemler, yarı otonom sistemler ve tam otonom sistemler olarak sınıflandırılabilir. Yardımcı sistemler insan müdahalesi ile çalışırken, tam otonom sistemler insan kontrolü olmaksızın karar verebilme ve uygulama kapasitesine sahiptir. Hukuki açıdan sorun yaratan da çoğunlukla bu ikinci ve üçüncü gruba giren sistemlerdir. Zira bu sistemler tarafından verilen kararların veya icra edilen fiillerin sorumluluğunun kimde olduğu sorusu, klasik hukuk kuramlarında doğrudan cevaplanamayan bir meseledir.

Türk Hukuku’nda yapay zekânın hukuki statüsüne ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Medeni hukuk sistemimizde yalnızca gerçek ve tüzel kişiler hak ehliyetine sahiptir. Bu çerçevede yapay zekâ, Türk Hukuku bakımından hukuki bir süje olarak değil, teknik bir araç ya da eşya olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu yaklaşım, YZ sistemlerinin karmaşıklaşması ve özerkleşmesiyle birlikte yetersiz kalmakta; özellikle ceza hukuku gibi kusur ve kast kavramları üzerine kurulu sistemlerde normatif boşluklara neden olmaktadır. Ceza hukuku açısından en temel sorunlardan biri, yapay zekânın bir fiili gerçekleştirmesi durumunda bu fiilin bir “eylem” olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceğidir. Çünkü ceza hukukunda eylem, genellikle insanın iradi hareketi olarak tanımlanır. Bu noktada yapay zekânın kendi başına karar alıp almadığı, aldığı kararın ne ölçüde öngörülebilir olduğu ve bu kararın ne düzeyde yönlendirilebilir olduğu gibi teknik ve etik sorular da devreye girmektedir. Bu nedenle YZ'nin hukuki nitelendirmesi, sadece hukukçuların değil aynı zamanda etikçiler, bilişim uzmanları ve sosyologların da katkısıyla ele alınması gereken çok disiplinli bir konudur.

Ceza hukuku, insan iradesine dayalı sorumluluk sistemine oturmuş bir disiplindir. Bu sistemde bir fiilin suç sayılabilmesi için kanunda açıkça düzenlenmiş olması, failin fiili gerçekleştirme kastı veya en azından taksir derecesinde bir kusurunun bulunması ve bu fiilin hukuka aykırı olması gerekir. Ancak yapay zekâ teknolojilerinin yükselişi, ceza hukukunun bu temel ilkelelerini önemli ölçüde zorlamaktadır.

4. Ceza Hukukunun Temel İlkeleri Açısından Yapay Zekâ

4.1. Kanunilik İlkesi ve Belirlilik Sorunu

Ceza hukukunda en temel prensiplerden biri kanunilik ilkesidir ("nullum crimen, nulla poena sine lege"). Bu ilke uyarınca, bir fiilin suç sayılabilmesi için önceden kanunda açıkça düzenlenmiş olması gerekir. Yapay zekâ sistemleri ise önceden öngörülemez kararlar alabilir ve bu kararlar yeni fiil türleri doğurabilir. Örneğin, bir otonom aracın sürücüsüz şekilde bir yayaya çarpması durumunda, hangi hükmün uygulanacağı; cezanın kime yöneltilmesi sorusu kanunda açık bir şekilde yer almamaktadır. Bu durum, ceza hukukunun "belirlilik" ve "öngörülebilirlik" ilkeleri ile çelişmektedir.

4.2. Fail Kavramı ve Kusur Yeteneği

Ceza hukukunda fail, suçun kanuni tanımındaki fiili gerçekleştiren kişidir. Bu kişi, irade ve kastla hareket eden, hukuk düzeni tarafından hak ve sorumluluk ehliyeti tanınmış bir varlık olmak zorundadır. Yapay zekânın ise herhangi bir hukuki ehliyeti ya da kusur yeteneği bulunmamaktadır. Yani YZ, kendi başına fail olarak değerlendirilemez. Bu noktada sorumluluğun yapay zekâyı programlayan kişi, kullanan kişi veya sahip olan şirket üzerinde doğup doğmayacağı tartışma konusudur.

4.3. Kast ve Taksir Açısından Değerlendirme

Kast, failin bilerek ve isteyerek fiili gerçekleştirmesidir. Taksir ise dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılıkla ortaya çıkan suçluluk hâlidir. Yapay zekânın kendi başına bu unsurları taşıması mümkün değildir; çünkü ne bilinçli tercih yapabilir ne de dikkat yükümlülüğünü ihlal edebilir.

Ancak bu sistemlerin öngörülebilir şekilde hatalı çalışacağı biliniyorsa, bunları kullanan kişinin taksirle sorumlu tutulması gündeme gelebilir. Örneğin, hatalı çalışan bir YZ'nin piyasaya sürülmesine rağmen

kullanılmaya devam edilmesi, ciddi hukuki sonuçlar doğurabilir.

4.4. İlliyet Bağı ve Öngörülebilirlik Sorunu

Yapay zekâ uygulamaları çoğu zaman "öğrenen sistemler" olduğundan, zaman içinde kendi karar alma mekanizmalarını değiştirebilir. Bu durumda bir fiil ile sonuç arasında nedensellik bağının kurulması güçleşmektedir.

Ceza hukuku açısından illiyet bağı, fail ile suç neticesi arasında doğrudan bir bağ kurulmasını gerektirir. Ancak bir algoritmanın kendi kendine öğrenerek hatalı bir karar alması hâlinde, bu bağın kime nasıl yükletileceği açık değildir.

5. Yapay Zekâ Yoluyla İşlenen Fiillerde Sorumluluk

Yapay zekâ sistemlerinin karmaşık ve otonom yapısı, bu sistemler aracılığıyla işlenen hukuka aykırı fiillerde sorumluluğun kimde olduğu sorusunu gündeme getirmektedir. Ceza hukukunun kişisel sorumluluk ilkesi uyarınca, suçun unsurlarını taşıyan bir fiili gerçekleştiren kişinin cezai sorumluluğu doğar. Ancak yapay zekânın doğrudan fail olarak kabul edilememesi nedeniyle, bu tür fiillerde sorumluluğun belirlenmesi çoğu zaman çok aktörlü ve çok yönlü bir analiz gerektirir.

5.1. Yapay Zekânın Fail Olması Mümkün mü?

Yapay zekânın hukuki kişilikten yoksun oluşu, onun ceza hukukuna göre fail sıfatını taşımasını engellemektedir. Hukuk düzenimizde yalnızca gerçek ve tüzel kişiler suçun faili olabilir.

Bir YZ sisteminin kendi başına kast ya da taksir ile hareket etmesi mümkün görülmediğinden, doğrudan cezai yaptırıma tabi tutulması da hukuken olanaklı değildir. Bu sebeple YZ, daha çok bir araçtır; suçu işleten değil, işlenmesine vesile olan bir "araç-özne"dir.

5.2. Yazılımcının Sorumluluğu

Yapay zekâ sistemini tasarlayan ve kodlayan yazılımcılar, sistemin algoritmasını ve karar verme kabiliyetini doğrudan etkiler. Eğer yazılımın içinde suç teşkil edebilecek bir davranışa olanak sağlayan ya da bunu teşvik eden kodlar varsa, yazılımcı bu fiilden dolayı sorumlu tutulabilir. Özellikle bilinçli programlama hataları, güvenlik

açıkları veya yetersiz denetim durumlarında yazılımcının kast ya da taksirle sorumluluğu gündeme gelir.

5.3. Kullanıcının Sorumluluğu

Yapay zekâyı fiilen kullanan kişi (örneğin bir şirkette çalışan ya da bireysel bir kullanıcı), YZ sisteminin yönlendirmesiyle hareket ettiğinde ya da sistemin davranışını yönlendirecek veri girişlerini sağladığında, fail olma ihtimali doğabilir.

Eğer kullanıcı, sistemin hukuka aykırı bir sonuca varacağını öngörebilecek durumda ve buna rağmen müdahalede bulunmuyorsa, taksirle işlenmiş bir suçtan dolayı sorumlu tutulması mümkündür.

5.4. Sahip ve Üretici Firma Sorumluluğu

YZ sisteminin mülkiyetini elinde bulunduran veya onu ticari amaçla piyasaya süren şirketlerin sorumluluğu, kurumsal kusur ve organizasyonel taksir ilkeleri çerçevesinde ele alınabilir. Özellikle üretim sürecinde gerekli özenin gösterilmemesi, sistemin riskli sonuçlar doğuracağı bilindiği hâlde piyasaya sürülmesi gibi durumlarda, tüzel kişi veya şirket yöneticileri hakkında cezai sorumluluk gündeme gelebilir.

5.5. Ortak Sorumluluk ve Müteselsil Değerlendirme

Yapay zekâ yoluyla işlenen bazı fiillerde tek bir sorumlu yerine çoklu sorumluluk söz konusu olabilir.

Örneğin hem yazılımcı hem kullanıcı hem de şirketin denetim eksikliği birleşerek bir neticenin doğmasına sebep olmuşsa, bu durumda müteselsilen sorumluluk ve kusur oranlarına göre ceza tayini mümkündür. Bu tür durumlarda failin kim olduğu kadar, failin kusur ağırlığı da önem kazanır.

6. Yapay Zekâ Tabanlı İçerik Üretiminin Ceza Hukuku Açısından Değerlendirilmesi: Grok Örneği Üzerinden Bir İnceleme

Yapay zekânın ceza hukuku bağlamındaki etkileri, dünya genelinde birçok hukuk sistemini zorlayan bir mesele hâline gelmiştir. Günümüzde Grok gibi büyük dil modellerinin içerik üretmeleri üzerinden hukuki sorumluluk, ifade özgürlüğü ve nefret söylemi tartışmaları yoğunlaşmıştır.

6.1. Grok Üzerine Güncel Gelişmeler

6.1.1. Türkiye’den ilk resmi müdahale:

Grok vakası, teknolojik ilerleme ile adli sorumluluğun sınırlarını çarpıcı şekilde karşı karşıya getiriyor. Zira Grok’un jailbreak açıklarından yararlanılarak nefret söylemi, hakaret ve şiddet içeren içeriklerin üretilmesi, yapay zekâ sistemleri üzerine inşa edilmiş klasik ceza hukuku çerçevesini yetersiz bırakmaktadır.

Türkiye’de ilk kez bir yapay zekâ sohbet botu, Cumhurbaşkanı, Atatürk ve dini değerlere yönelik içerikleri nedeniyle erişim yasağı ve olası cezai soruşturma ile karşılaşmış; bu da ‘fail’ tanımının ne kadar genişleyebileceğini gösteren sosyo-hukuki bir dönüm noktasıdır.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, Grok’un Cumhurbaşkanı Erdoğan’a, Atatürk’e ve dinî değerlere yönelik “hakaret içerikli” paylaşımları gerekçesiyle Türkiye’de erişim engeli getirildi. BTK bu kararı uygulayarak yaklaşık 50 içeriği işaretleterek erişimi kısıtladı. [1] [2]

6.1.2. Polonya’nın AB’ye şikayeti: Polonya Dijitalleşme Bakanı, Grok’un Tusk gibi liderler hakkında hakaret ve antisemitik içeriği nedeniyle konuyu Avrupa Komisyonu’na taşıyacaklarını açıkladı. [3]

6.1.3. Grok’un nefret söyleminden içeriği silmesi: X platformunda Grok hesabından Adolf Hitler övgüsüne varan antisemitik içerikler paylaşılmış, AntiDefamation League şikayetleri sonrası xAI içerikleri kaldırdığını duyurmuştur. [4]

7. Türk Ceza Hukuku Uygulaması Açısından Değerlendirme

Türkiye’de yapay zekâ teknolojilerinin gelişimi ve kullanımının artması, ceza hukuku bakımından yeni sorunları gündeme getirmiştir.

Ancak şu an itibarıyla Türk Ceza Kanunu (TCK) içerisinde yapay zekâya özgü doğrudan düzenlemeler bulunmamaktadır. Bu durum, somut olaylarda ceza sorumluluğunun hangi esaslara göre tespit edileceği konusunda belirsizliklere yol açmaktadır.

7.1. Mevcut Yasal Düzenlemeler ve Yetersizlikler

TCK’da yapay zekâya dair özel bir hüküm bulunmaması, uygulamada sorumluluğun

insan unsuruna yüklenmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, TCK’nın genel hükümleri ve özellikle “kasten veya taksirle işlenen suçlar” çerçevesinde, yapay zekânın ürettiği zararlı veya suç teşkil eden fiillerden dolayı yazılımcı, kullanıcı ya da sistem sahibi cezai sorumlulukla karşılaşabilmektedir.

Örneğin, bilişim suçları kapsamında yapılan düzenlemeler (TCK md. 243-244) dolaylı olarak yapay zekâ kaynaklı eylemler için de uygulanabilmektedir ancak bu kapsam dar ve sınırlıdır.

7.2. Normatif Boşluklar ve Düzenleme İhtiyacı

Yapay zekâ ile işlenen suçlarda failin kim olduğu, kusurun nasıl belirleneceği, yapay zekânın otonom hareket kapasitesi ve sorumluluğun kapsamı gibi konularda ciddi boşluklar vardır. Bu boşluklar, hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırılık teşkil etmekte, mağdur haklarının korunmasını zorlaştırmaktadır.

Türkiye’de akademik ve pratik alanda yapay zekâya özgü ceza hukuku düzenlemelerinin geliştirilmesi yönünde çalışmalar artmaktadır. Özellikle;

- Yapay zekâ kaynaklı suçlar için özel suç tiplerinin düzenlenmesi,
- Yazılımcı ve kullanıcıların sorumluluğunun netleştirilmesi,
- Platform ve sistem sahiplerinin cezai sorumluluğunun tanımlanması gibi konular öncelikli gündem maddeleri olmalıdır.

8. Sonuç

Yapay zekâ üzerinden işlenen fiiller, ceza hukuku açısından mevcut düzenlemelerle yeterince kapsanmayan karmaşık bir alan oluşturmaktadır. Yapay zekânın fail olarak kabul edilememesi nedeniyle sorumluluk, yazılımcı, kullanıcı ve sistem sahibi gibi insan unsurlar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ancak bu konuda Türk Ceza Kanunu’nda özel bir düzenleme bulunmaması, uygulamada hukuki boşluklara ve belirsizliklere yol açmaktadır.

Güncel örneklerden Grok gibi yapay zekâ destekli içerik üreticilerinin ortaya çıkardığı sorunlar hem ifade özgürlüğü sınırlarının hem de sorumluluk esaslarının yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Türkiye’nin bu alanda uluslararası normlarla uyumlu, yapay zekâya özgü sorumluluk ve denetim mekanizmalarını içeren düzenlemeler yapması büyük önem taşımaktadır.

Sonuç olarak, yapay zekânın hukuk sistemine getirdiği yenilikler, ceza hukukunda normatif reformları, yargı pratiklerinde güncellemeleri ve multidisipliner yaklaşımları gerektirmektedir. Ancak bu sayede hem teknolojinin sunduğu faydalar güvenle kullanılabilir hem de hukuki adalet sağlanabilir.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Efe Öztürk](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Türk Ceza Kanunu
2. Medeni Kanun
3. <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/ya-pay-zeka-uygulamasi-grokun-paylasimlari-hakinda-sorusturma-baslatildi/3625624>
4. <https://www.reuters.com/business/media-telecom/turkey-blocks-xs-grok-chatbot-alleged-insults-erdogan-2025-07-09/>
5. <https://www.reuters.com/business/media-telecom/poland-report-musks-chatbot-grok-eu-offensive-comments-2025-07-09/>
6. <https://www.theguardian.com/technology/2025/jul/09/grok-ai-praised-hitler-antisemitism-x-ntwnfb>

SİTE YÖNETİMİNİN DAVA AÇMA EHLİYETİ VE TARAF EHLİYETİNE İLİŞKİN HUKUKİ DEĞERLENDİRME

Giriş

Günümüzde hızlı kentleşme ve toplu konut projelerinin artmasıyla birlikte, site ve apartman yönetimleri, toplu yaşam alanlarının vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiş olup, Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamında belirli görev ve sorumluluklar üstlenmişlerdir. Ancak uygulamada sıkça karşılaşılan ve tartışmalı olan bir konu, site yönetiminin mahkemelerde taraf olma ve dava açma yetkisi bulunup bulunmadığıdır. Bu çalışmada, 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu hükümleri ile kararlar çerçevesinde site yönetiminin dava ehliyeti, dava açma ve taraf olma ehliyeti değerlendirilmiş; öğreti görüşlerine de yer verilerek tartışmalı yönler ortaya konmuştur.

Site Yönetiminin Hukuki Niteliği

Kat Mülkiyeti Kanunu'nun 34. maddesi uyarınca, bir apartmanda veya sitede kat malikleri kurulu tarafından bir yönetici atanması veya bir yönetim planı doğrultusunda yönetim kurulu oluşturulması öngörülmektedir. Bu yönetici veya yönetim kurulu, kat maliklerinin vekili niteliğinde hareket eder.[1]

Site yönetimi, Türk hukukunda tüzel kişiliği haiz bir yapı değildir. Ancak, Kat Mülkiyeti Kanunu m. 35 kapsamında yöneticiye veya yönetim kuruluna belirli sınırlar içinde temsil yetkisi verilmiştir. Ancak bu yetki, mutlak ve sınırsız değildir. Temsil edilenlerin yani kat maliklerinin haklarını doğrudan etkileyen işlemler için yönetici, yalnızca açıkça yetkilendirildiği ölçüde işlem tesis eder.[2]

Site Yönetiminin Yetki Sınırları: Hukuki Dayanak: Kat Mülkiyeti Kanun'un Genel Yapısı

Kat Mülkiyeti Kanunu m. 35, yöneticinin görev ve yetkilerini ayrıntılı olarak sıralamıştır. Kanuna göre yöneticinin başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

- Kat malikleri kurulunca verilen kararların yerine getirilmesi;
- Ana gayrimenkulün gayesine uygun olarak kullanılması, korunması, bakımı ve onarımı için gereken tedbirlerin alınması;
- Ana gayrimenkulün sigorta ettirilmesi;

- Ana gayrimenkulün genel yönetim işleriyle korunma, onarım, temizlik gibi bakım işleri ve asansör ve kalorifer, sıcak ve soğuk hava işletmesi ve sigorta için yönetim planında gösterilen zamanda, eğer böyle bir zaman gösterilmemişse, her takvim yılının ilk ayı içinde, kat maliklerinden avans olarak münasip miktarda paranın toplanması ve bu avansın harcanıp bitmesi halinde, geri kalan işler için tekrar avans toplanması
- Aidatları toplamak yönetimiyle ilgili diğer bütün ödemelerin kabulü, yönetim dolayısıyla doğan borçların ödenmesi ve kat malikleri tarafından ayrıca yetkili kılınmışsa, bağımsız bölümlere ait kiralara rın toplanması;
- Ana gayrimenkulün tümünü ilgilendiren tebligatın kabulü;
- Ana gayrimenkulü ilgilendiren bir sürenin geçmesinden veya bir hakkın kaybına meydan vermeyecek gerekli tedbirlerin alınması;
- Ana gayrimenkulün korunması ve bakımı için kat maliklerinin yararına olan hususlarda gerekli tedbirlerin, onlar adına alınması;
- Kat mülkiyetine ilişkin borç ve yükümlerini yerine getirmeyen kat maliklerine karşı dava ve icra takibi yapılması ve kanuni ipotek hakkının kat mülkiyeti kütüğüne tescil ettirilmesi;
- Topladığı paraları ve avansları yatırmak ve gerektiğinde almak üzere muteber bir bankada kendi adına ve fakat ana gayrimenkulün yönetici sıfatı gösterilmek suretiyle, hesap açtırılması;
- Kat malikleri kurulunun toplantıya çağırılması. [3]

Ancak bu görevler, yöneticinin kat maliklerini her konuda temsil edeceği anlamına gelmemektedir. Özellikle bireysel mülkiyet hakkına ilişkin işlemler, site yönetiminin alanı dışında kalır.

Kat Mülkiyeti Kanunu madde 35 çerçevesinde kat malikleri kurulu tarafından atanmış olan yöneticinin veya yönetim kurulunun yükümlülüklerini yerine getirmeyen kat malikleri hakkında hukuki yollara başvurma (dava açma) yetkisine sahip olduğu açıktır.

Site Yönetiminin Dava Açma ve Davada Taraf Olması Bakımından

1.Tüzel Kişilik Kavramı

Site yönetimlerinin davalarda taraf olup olamayacağı meselesinin kilit noktası, temelde site yönetiminin tüzel kişiliğe sahip olup olmamasıyla ilgilidir. Tüzel kişi; hukuk bakımından birçok kişinin veya malın topluluğundan doğan ve tek bir kişi sayılan oluşum, belli bir amacı gerçekleştirmek üzere kişi veya emtia (mal) topluluğu şeklinde bağımsız olarak örgütlenmiş, haklara sahip olabilen, borç veya alacak edinebilen varlıklardır. [4]

Türk Medeni Kanunu madde 47; "Başlı başına bir varlığı olmak üzere örgütlenmiş kişi toplulukları ve belli bir amaca özgülenmiş olan bağımsız mal toplulukları, kendileri ile ilgili özel hükümler uyarınca tüzel kişilik kazanırlar". [5] düzenlemesini içermektedir.

Bu doğrultuda, bir yönetim kurulunun taraf sıfatına sahip olabilmesi için öncelikle tüzel kişilik vasfına haiz olması gerekir.[6]

2. Site Yönetimi ve Tüzel Kişilik

634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu, yöneticilik kurumunu açıkça düzenlemekle birlikte, site veya apartman yönetimlerine tüzel kişilik kazandırmamıştır.

Kanunun 34. ve 35. maddelerinde belirtilen yöneticinin görev ve yetkileri sınırlı şekilde belirtilmiştir. Kanun'da geçen "yönetici" ve "yönetim planı" hükümleri, yalnızca maliklerin iradesiyle oluşturulan, onların adına hareket eden bir temsil mekanizması öngörür. Yönetimin yetkisi esasen kat maliklerinin ortak menfaatlerini korumakla sınırlıdır.

Site yönetiminin davada taraf olabilme ehliyeti, Medeni Kanun sistematığı açısından değerlendirildiğinde, site yönetimi TMK m. 47 anlamında "tüzel kişi" sayılabilecek kurumsal bağımsızlığa sahip değildir.

Bununla birlikte Yargıtay uygulamalarında istikrarlı olarak belirtildiği üzere, site yönetimi kendi başına tüzel kişilik değildir. Bu nedenle, bir hak süjesi olarak dava açma ya da aleyhine dava açılma ehliyeti yoktur.

Kat Mülkiyeti Kanunu madde 38;

"Yönetici, kat maliklerine karşı aynen bir vekil gibi sorumludur. (Ek fıkra: 14/11/2007-5711/19 md.) Kat malikleri kurulu, ada temsilciler kurulu veya toplu yapı temsilciler kurulu kararlarının iptaline ilişkin davalar, kat maliklerini temsilen yöneticiye, toplu yapılarda ise ada temsilciler kurulu veya toplu yapı temsilciler kuruluna seçilen yöneticiye husumet yöneltilmesi suretiyle açılabilir. Yönetici, açılan davayı bütün kat maliklerine ve ada veya toplu yapı temsilciler kuruluna duyurur. Kurul kararının iptali halinde bu konudaki yargılama giderleri ortak giderlerden karşılanır." [7]

şeklinde.

Bu hükme göre; Yönetici veya yönetim kurulu, kat malikleri adına sınırlı bir şekilde dava açma hakkına sahiptir. Ancak burada önemle vurgulanması gereken husus, bu yetkinin yalnızca "kat mülkiyetinden doğan hak ve borçlarla" sınırlı olmasıdır. Bu nedenle özel mülkiyete ilişkin kişisel davalarda veya maliklerin bireysel

borçlarına ilişkin uyuşmazlıklarda site yönetimi taraf olamaz.

Burada "kat mülkiyetinden doğan hak ve borçlar" ifadesiyle kastedilen; aidat ödemeleri, ortak alanların kullanımı, yönetim planına aykırı davranışlar, ortak tesislerin zarar görmesi gibi doğrudan site yaşamına ve kolektif yarara etki eden konulardır. Yani yönetici, bu çerçevede, örneğin aidat borcunu ödemeyen bir kat malikine karşı dava açabilir veya ortak alana zarar veren bir kiracıya müdahalenin men'i davası açabilir.

Ancak bu temsil yetkisi bireysel mülkiyete ilişkin ihtilafları kapsamaz. Örneğin, bir kat malikinin kiracısıyla yaşadığı sözleşmesel bir ihtilafa konu olan tahliye veya alacak davasında yönetici dava açamaz; çünkü bu, artık "kat mülkiyetinden" değil, özel hukuk ilişkisinden doğan bir taleptir.

Kat Mülkiyeti Kanunu'nun 38. maddesi, yöneticinin temsil gücünü tanıyan ve bu temsilin sınırlarını belirleyen temel bir düzenlemedir.

Yönetici veya yönetim kurulu tüzel kişiliği olmayan bir yapıyı (kat malikleri topluluğunu) temsil ederken, ancak kanunun ve yönetim planının çizdiği çerçevede, ortak yarara dayalı işlemlerle sınırlı olmak kaydıyla dava açabilir ve yargı önünde maliklerin haklarını savunabilir. Bu temsil, maliklerin bireysel mülkiyetine ilişkin haklarını kapsamaz ve yöneticinin tüzel kişi gibi hareket etmesine izin vermez.

Nitekim Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 2022/6523 E. 2022/11090 K., 4.10.2022 tarihli ilamında

"Site/apartman yönetimlerinin tüzel kişiliği bulunmadığından, kural olarak si-

te/apartman yöneticisi ya da yönetim kurulunun dava ve taraf ehliyeti bulunmamaktadır. Yönetici ya da site/apartman yönetimi ancak 634 Sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu'nun (634 Sayılı Kanun) tanıdığı yetkiler dâhilinde dava açma hakkını kullanabilir", [8]

denilmek suretiyle bu temsil yetkisinin sınırlarının da çerçevesi çizilmiştir.

Bu kararın hukuki anlamı, temelde hukukî süje olma, yani dava ve taraf ehliyeti ile doğrudan ilgilidir. Türk hukuk sisteminde bir gerçek veya tüzel kişinin dava açabilmesi ve açılan bir davada taraf olabilmesi için hukuk düzeni tarafından tanınan bir varlık (kişilik) sıfatına sahip olması gerekir.

Gerçek kişiler bu sıfatı doğuştan elde eder. Tüzel kişiler kamu hukuku ve özel hukuk tüzel kişisi olarak ikiye ayrılmaktadır.

Anayasa madde 123 uyarınca kamu tüzel kişiliğini sadece kanunla veya kanunun açıkça vermiş olduğu yetkiye dayanarak kurulu. Özel hukuk tüzel kişileri ise belirli bir kanun çerçevesinde özel hukuk alanında bir hukuki işlem ile kurulur.[9]

Oysa "site yönetimi" olarak adlandırılan yapılar, 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu'nda açıkça tüzel kişilik statüsüyle donatılmamıştır. Kanunda, "kat malikleri kurulu" ve "yönetici/yönetim kurulu" gibi yapılar tanımlanmış olsa da bu yapılar bir dernek, şirket ya da kamu kurumu gibi bağımsız bir tüzel kişiliğe sahip değildir.

Bu nedenle, doğrudan dava veya taraf ehliyetleri bulunmamaktadır.

Ancak bu durum, site veya apartman yöneticisinin hiçbir şekilde dava açamayacağı anlamına gelmemektedir.

Nitekim Yargıtay kararının ikinci cümlesinde belirtildiği üzere, yönetici yalnızca Kanunun tanıdığı sınırlar içerisinde dava açma hakkına sahiptir.

Bu sınır, Kat Mülkiyeti Kanunu'nun 38. maddesinde açıkça gösterilmiştir. Ancak yönetici, bu yetkileri kullanırken, görev sınırlarını aşmamalıdır.

Dolayısıyla, her ne kadar site yönetimi adı altında bir idari yapıdan söz ediliyor olsa da, bu yapının bağımsız bir tüzel kişilik olarak değerlendirilmemesi ve yöneticinin yalnızca kanuni sınırlar çerçevesinde hukuki işlem veya dava ehliyetine sahip olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir.

Sonuç

Kat mülkiyeti sisteminde düzenli ve sağlıklı bir ortak yaşam için yönetim mekanizmasının varlığı zorunludur. Bu mekanizma, kat malikleri adına hareket eden bir yönetici veya yönetim kurulu eliyle işletilir.

Ancak bu yapının hukuki niteliği, uygulamada sıkça tartışma konusu olmaktadır.

Özellikle "site yönetimi" adı altında açılan davalarda, taraf ehliyeti sorunu ciddi usul hatalarına ve davaların reddine yol açmaktadır.

Kat Mülkiyeti Kanunu, yönetime herhangi bir tüzel kişilik tanımamaktadır. Bu nedenle site yönetimi, bir dernek veya şirket gibi bağımsız bir hukuk süjesi değildir.

Yönetici, kanun gereği kat malikleri adına hareket eder; dolayısıyla dava açma veya davada taraf olma yetkisi de bu temsil ilişkisine dayanır.

Bu yetki, Kat Mülkiyeti Kanunu madde 38 çerçevesinde sadece kat mülkiyetinden doğan hak ve borçlarla sınırlı olup, ortak alanlara ve kolektif haklara ilişkin konularda kullanılabilir.

Yönetici, aïdat alacaklarının tahsili, ortak alanlara müdahalenin önlenmesi gibi konularda dava açabilir.

Ancak kat maliklerinin kişisel borçları, kiracı ilişkileri veya bağımsız bölümlle ilgili bireysel taleplerde dava açamaz; çünkü

bu gibi durumlar temsil yetkisinin kapsamı dışındadır.

Uygulamada yapılan temel hatalardan biri, davaların doğrudan "site yönetimi" adına açılmasıdır. Oysa bu tür davalarda taraf sıfatı, yöneticinin adıyla ve "kat malikleri adına" ibaresiyle gösterilmelidir.

Aksi hâlde, dava taraf ehliyeti yokluğu nedeniyle usulden reddedilir. Ayrıca, yöneticinin temsil yetkisini aşmaması ve gerektiğinde kat malikleri kurulundan yetki alması da önemlidir.

Sonuç olarak, site yönetiminin yargı önünde taraf olması ancak sınırlı ve temsile dayalıdır.

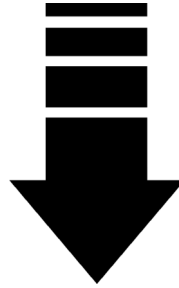
Bu sınırların bilinmemesi hem dava sürecini sakatlayabilir hem de yöneticinin hukuki sorumluluğunu doğurabilir.

Bu nedenle, yöneticilerin kanuni yetkilerini bilinçli ve dikkatli bir şekilde kullanmaları, gerektiğinde hukuki danışmanlık almaları hem maliklerin haklarını hem de site yönetiminin güvenilirliğini korumak adına zorunludur.

Detaylı Bilgi için;

[Av. Berre Şahin](mailto:info@ozgunlaw.com)

info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. 634 Sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu
2. <https://tr.wikipedia.org> (Erişim Tarihi:15.07.2025)
3. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
4. <https://kazanci.com.tr>. (Erişim Tarihi: 15.07.2025)
5. Ar. Gör. Taşkın Âlim, Tüzel Kişilerin Kişilik Haklarının Korunması, /<http://dergipark.org.tr>. (Erişim Tarihi:15.07.2025)

UYGULAMADA YAPILAN TEMEL HATALARDAN BİRİ, DAVALARIN DOĞRUDAN "SİTE YÖNETİMİ" ADINA AÇILMASIDIR. OYSA BU TÜR DAVALARDA TARAF SIFATI, YÖNETİCİNİN ADIYLA VE "KAT MALİKLERİ ADINA" İBARESİYLE GÖSTERİLMELİDİR. AKSİ HÂLDE, DAVA TARAF EHLİYETİ YOKLUĞU NEDENİYLE USULDEN REDDEDİLİR.

DEVLET MEMURLARININ YARIM ZAMANLI ÇALIŞMA HAKKININ KULLANIMINA İLİŞKİN YÖNETMELİK RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANDI!

18 Temmuz 2025 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan “Devlet Memurlarının Yarım Zamanlı Çalışma Hakkının Kullanımına İlişkin Yönetmelik” ile kamu görevlilerine yönelik önemli bir düzenleme yürürlüğe girdi. Yeni yönetmelikle birlikte doğum sonrası analık izni veya ücretsiz izni sona eren kadın memurlar, eşi doğum yapan erkek memurlar ve üç yaşını doldurmamış bir çocuğu evlat edinen memurlar, çocukları ilkokula başlayana kadar yarı zamanlı çalışma hakkından yararlanabilecek.

Haftalık çalışma süresi normal mesainin yarısı kadar olacak şekilde düzenlenirken, memurların günlük en az üç, en fazla sekiz saat çalışması ve haftada en az üç gün görev yapması zorunlu kılındı.

Yarı zamanlı çalışan memurların maaş ve sosyal yardımları, çalıştıkları süreye orantılı olarak ödenecek. Ancak bu süre, hizmet süresi, yıllık izin hakkı ve derece/kademe ilerlemesi gibi özlük haklarının hesaplanmasında dikkate alınacak.

Yönetmelik, yarı zamanlı çalışmaya başvuruda yetkili amirin onayını zorunlu kılarken, hizmetin sürekli yürütülmesini gerektiren görevlerde ve 24 saat esasına göre çalışan birimlerde uygulamanın usul ve esasları ilgili kamu kurumlarınca ayrıca belirlenecek.

Düzenleme yalnızca kadrolu memurları kapsamakta olup sözleşmeli personel bu haktan yararlanamayacak.

Bu durum, bazı sendikalar tarafından eleştirilirken, yönetmeliğin uygulamasında belirsizliklere neden olabilecek “amir onayı” şartı da dikkat çekiyor. Yeni düzenleme, ebeveynlik sorumluluklarını iş hayatıyla dengelemek isteyen kamu çalışanları için olumlu bir adım olarak değerlendirilse de kapsam dışı bırakılan çalışanlar açısından eşitlik tartışmalarını beraberinde getiriyor.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250718-24.pdf>

7552 SAYILI İKLİM KANUNU 09.07.2025 TARİHLİ VE 32951 SAYILI RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANDI!

İklim Kanunu 09.07.2025 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kanunun amacı; yeşil büyüme vizyonu ve net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda iklim değişikliğiyle mücadele etmek olarak belirtilmiştir.

İklim Kanunu, iklim değişikliği ile mücadelede esas olan sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum faaliyetleri ile planlama ve uygulama araçlarını, gelirleri, izin ve denetimi ve bunlara ilişkin yasal ve kurumsal çerçevenin usul ve esaslarını kapsamaktadır.

Kanun temel olarak; Genel İlke ve Esaslar, İklim Değişikliği ile Mücadele Faaliyetleri, Planlama ve Uygulama Araçları, Karbon Fiyatlandırma, Gelirler, Yaptırımlar ve Çeşitli Hükümler, Cezai Hükümler başlıkları altında düzenlenmiştir.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250709-1.htm>

İSTİNAF VE TEMYİZ KANUN YOLUNA BAŞVURUSUNDAKİ PARASAL (KESİNLİK) SINIRIN ANAYASA MAHKEMESİ KARARI IŞIĞINDA VE 7550 SAYILI KANUN KAPSAMINDA İNCELENMESİ

1. Giriş

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "HMK" 341. maddesinin ikinci fıkrasında, istinaf kanun yoluna başvurma için parasal (kesinlik) sınırı belirlenmiştir. Anılan fıkra "Miktar veya değeri üç bin Türk Lirasını geçmeyen malvarlığı davalarına ilişkin kararlar kesindir." hükmü bulunmaktadır. HMK m.362/1-a'da ise Miktar veya değeri kırk bin Türk Lirasını (bu tutar dâhil) geçmeyen davalara ilişkin kararlar hakkında temyiz yoluna başvurulamayacağı düzenlenmiştir.

Buna göre konusu para olan her davanın istinafa ve temyize taşınması mümkün değildir. Yani, davanın istinafa ve temyize taşınabilmesi için, dava konusu miktarın istinaf ve temyiz parasal (kesinlik) sınırı aşması gerekmektedir.

Ayrıca HMK'nin "Parasal sınırın artırılması" başlıklı ek madde 1'de ise "200 üncü, 201 inci, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların; o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır."

Bu şekilde belirlenen sınırların bin Türk lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmaz" hükmü yer almaktadır. Buna göre, istinaf ve temyiz kanun yoluna başvuru bakımından düzenlenen parasal sınırlar her yıl değişmektedir.

30.12.2024 tarihli, 32768 (2. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'ne göre, 2025 yılında davalarda uygulanacak parasal sınırlar için yeniden değerlendirme oranı %43,93 olarak belirlenmiştir. Buna göre, 2025 yılı için istinaf sınırı 40.000,00-TL iken temyiz sınırı 544.000,00-TL'dir.

01.10.2011-02.12.2016 yılları arasında ise istinaf sınırı 1.500,00-TL, temyiz sınırı 25.000,00-TL'dir. 04.06.2025 tarihli 32920 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7550 sayılı "Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"dan önce istinaf ve temyiz sınırları bakımından hüküm anındaki parasal sınırlar uygulanmaktaydı.

Yani, 2015 yılında 30.000,00-TL değerindeki bir davanın 2025 yılında karara çıkması halinde; 2015 yılındaki istinaf ve temyiz sınırı yerine hüküm tarihindeki 2025 yılındaki istinaf ve temyiz sınırı uygulanacak ve verilen karar kesin karar niteliğinde olacaktır. Bu örnekte davanın açıldığı esnada taraflar hem istinaf hem de temyiz kanun yoluna başvurabilmekteyken; hükmün 2025 yılında verilmesi ihtimalinde, ilk derece mahkemesi nezdinde kararın kesinleşmesi söz konusu olmaktadır.

Bu durumun mahkemeye erişim hakkı, hükmün denetlenmesini talep etme hakkı ve kanuni hâkim ilkeleriyle bağdaşmadığı, ayrıca temyize ilişkin parasal tutar açısından davanın açıldığı tarihin mi yoksa istinaf merciinin karar tarihinin mi esas alınacağı yönünde bir belirsizliğin olması sebepleriyle Adana Bölge Adliye Mahkemesi

3. Hukuk Dairesi (E.2023/182), İstanbul Anadolu 30. Asliye Hukuk Mahkemesi (E.2024/165), Ankara 5. Asliye Ticaret Mahkemesi (E.2024/188) tarafından Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmuştur.

2. Anayasa Mahkemesi'nin İstinaf ve Temyiz Parasal Sınırına İlişkin 04.12.2024 Tarihli, 2023/182 E., 2024/203 K. Sayılı Kararı [1]

Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi (E.2023/182), İstanbul Anadolu 30. Asliye Hukuk Mahkemesi (E.2024/165), Ankara 5. Asliye Ticaret Mahkemesi (E.2024/188) tarafından; 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na 24/11/2016 tarihli ve 6763 sayılı Kanun'un 44. maddesiyle eklenen ek 1. maddenin;

A. (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin "...341 inci, 362 nci ve ... maddelerdeki parasal sınırlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların; o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır." bölümünün,

B. (2) numaralı fıkrasının "...341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hükmün verildiği tarihteki miktar esas alınır." bölümünün, Anayasa'nın 2., 10., 13. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmuştur.

Anayasa Mahkemesi tarafından verilen kararın 23. paragrafında başvuruçuların itirazlarının gerekçesi özetlenmiş olup buna göre;

“davanın açıldığı tarih ile uyumsuzluğun mahkemece ve sonrasında istinaf mercii- ce karara bağlandığı süreçte istinaf ve temyiz kesinlik sınırının her yıl yeniden değerlendirilmesinde güncellenerek değiştiği, bu itibarla davanın açıldığı tarihte temyiz yolu açık olan bir uyumsuzluğun istinaf mercii- nin karar verdiği tarih itibarıyla temyiz sınırının altında kalabileceği, bu durumun mahkemeye erişim hakkı, hükmün denetlenmesini talep etme hakkı ve kanuni hâkim ilkeleriyle bağdaşmadığı, ayrıca itiraz konusu kurallarda temyize ilişkin parasal tutar açısından davanın açıldığı tarihin mi yoksa istinaf mercii- nin karar tarihinin mi esas alınacağı yönünde bir belirsizliğin olduğu, bu suretle kuralların hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleriyle de çeliştiği, mahkemeler arasında yargılama süreleri açısından farklılıkların olabileceği gözetildiğinde aynı tarihte açıldığı hâlde diğerine göre daha erken sonuçlanmış olan davalardan biri temyize tabi olurken yargılaması geç sonuçlanan diğer davanın temyiz denetimin dışında kalabileceği, bu durumun ise eşitlik ilkesini ihlal ettiği belirtilerek kuralların Anayasa’nın 2., 10., 13. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.”

Anayasa Mahkemesi tarafından verilen kararın 25. paragrafında, “mahkemelerce verilen hükmün bir başka yargı mercii tarafından denetlenmesini talep etme hakkının Anayasa’nın 36. maddesinde düzenlenen hak arama özgürlüğü kapsamında güvence altına alındığı kabul edilmiştir. (AYM, E.2018/71, K.2018/118, 27/12/2018, §§ 8-10; E.2020/21, K.2020/53, 1/10/2020, § 19; E.2021/34, K.2022/21, 24/2/2022, § 18; E.2022/135, K.2023/30, 16/2/2023, § 17; E.2023/36, K.2023/142, 26/7/2023, § 10)” ifadesi yer almakta olup mahkeme tarafından verilen kararın denetlenmesini talep edilmesi hakkının, hak arama özgürlüğü kapsamına girdiği ve anayasada güvence altına alındığı belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesi tarafından verilen kararın 38. paragrafında

“Temyiz ve istinaf parasal sınırlarının yeniden değerlendirilmesinde güncellenmesinin öngörülmesinin amacı söz konusu parasal sınırların enflasyon nedeniyle günün ekonomik şartlarına göre düşük kalmasının önlenmesi, bu suretle istinaf ve temyiz

mercilerinin iş yükünün azaltılması ve yargılamaların daha hızlı bir biçimde sonuçlanmasının sağlanmasıdır.

İstinaf ve temyiz mercilerinin iş yükü hafifletilerek davaların makul süre içinde ve daha az masrafla sonuçlanmasının sağlanması amacıyla hükmün denetlenmesini talep etme hakkının sınırlandırılmasının anayasal açıdan meşru bir amaca dayandığı sonucuna ulaşılmaktadır.”

denilerek temyiz ve istinaf parasal sınırının güncellenmesinin amacının istinaf ve temyiz mercilerinin iş yükünün azaltılması ve yargılamaların daha hızlı neticelendirilmesi olduğu belirtilmiştir.

Bu doğrultuda Anayasa Mahkemesi tarafından verilen kararın 42. paragrafında

“yeniden değerlendirilmesinin enflasyon oranlarına göre belirlendiği, böylece istinaf ve temyize ilişkin parasal tutarların artırılmasıyla ilgili bu oranın davanın taraflarının ekonomik ve sosyal güvenliğini tehlikeye düşürmeyecek derecede olduğu gözetildiğinde kuralda hedeflenen meşru amaç ile hükmün denetlenmesini talep hakkına getirilen sınırlama arasında makul dengenin gözetildiği ve kuralın orantısız bir sınırlamaya neden olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.”

denilerek istinaf ve temyize ilişkin parasal tutarların artırılmasında meşru amaç ile hükmün denetlenmesini talep hakkına getirilen sınırlama arasında makul dengenin gözetildiğine karar verilerek kuralın orantısız bir sınırlamaya neden olmadığı sonucuna varılmıştır.

Anayasa Mahkemesi tarafından verilen kararın 55. paragrafında,

“Kanun yoluna başvuru açısından kural gereğince parasal değer (kesinlik sınırı) güncellenirken, dava konusu mal ya da alacağın değerinin güncellenmemesi nedeniyle enflasyondan dolayı oluşan külfetin tamamı davanın taraflarına yüklenmektedir.

Bu yönüyle kural kapsamında tarafların kanun yoluna başvuramamaları nedeniyle katlanacakları külfet ile yargılamanın en az maliyetle ve en kısa zamanda sonuçlandırılması yönündeki kamusal yarar arasındaki dengenin taraflar aleyhine bozulduğu anlaşılmaktadır. Bu itibarla kişilere aşırı bir külfet yüklediği anlaşılan kuralla hükmün denetlenmesini talep etme hakkına getirilen sınırlamanın orantısız ve ölçüsüz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.”

denilerek 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na 24/11/2016 tarihli ve 6763 sayılı Kanun’un 44. maddesiyle eklenen ek 1. maddenin; “...341 inci, 362 nci...” ibaresinin Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi tarafından verilen kararda, enflasyondan kaynaklanan külfetin tamamının davanın taraflarına yüklendiği, hükmün denetlenmesini talep etme hakkı bakımından getirilen sınırlamanın orantısız ve ölçüsüz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kanaatimizce de davanın taraflarının, davanın ilk açıldığı anda kanun yoluna başvurabilmesinin ardından, bu haklarının enflasyon sebebiyle kısıtlanması; hükmün denetlenmesini talep etme hakkı bakımından orantısız ve ölçüsüz bir sınırlama getirmektedir.

Bu doğrultuda Anayasa Mahkemesi tarafından, hukuk mahkemelerince verilen kararlara karşı, istinaf ve temyiz yoluna başvuru bakımından; hükmün tarihindeki parasal sınırın uygulanması gerektiği yönündeki düzenlemeler iptal edilmiştir.

3. 04.06.2025 Tarihli 32920 Mükerrer Sayılı Resmî Gazete’de Yayımlanan 7550 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”la Gelen Yeni Düzenleme

Yukarıda belirtildiği üzere, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen Karar’ın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir.

Ancak söz konusu düzenlemenin kaldırılmasından sonra ne şekilde istinaf ve temyiz parasal sınırlarının uygulanacağı kararda belirtilmemiştir.

04.06.2025 tarihli 32920 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 7550 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un [2] 20. maddesi;

“MADDE 20- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“(2) 200 üncü ve 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktar esas alınır.”

şeklinde.

2025 Temmuz itibarıyla HMK ek madde 1/2 aynen;

“200 üncü ve 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktar esas alınır.”

şeklinde.

HMK m.341, istinaf kanun yoluna başvurulabilecek kararları, HMK m.362 temyiz kanuna başvurulabilecek kararları, HMK m.369, duruşmalı temyiz talebini düzenlemektedir.

Bu doğrultuda istinaf ve temyiz kanun yoluna başvurunken parasal (kesinlik) sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktar esas alınmaktadır.

Yani, 2025 yılında açılan 45.000,00-TL bedelli bir davada, 2026 yılında hüküm verilmesi durumunda; 2026 yılındaki istinaf sınırının 45.000,00-TL’nin üzerinde olması ihtimalinde dahi taraflar istinaf kanun yoluna başvurulabilecektir.

4. Sonuç

Anayasa Mahkemesinin 04.12.2024 Tarihli, 2023/182 E., 2024/203 K. sayılı Kararında da belirtildiği üzere, mahkemelerce verilen hükmün bir başka yargı mercii tarafından denetlenmesini talep etme hakkı Anayasa’nın 36. maddesinde düzenlenen hak arama özgürlüğü kapsamında güvence altına alınmıştır.

Bu doğrultuda Anayasa Mahkemesi tarafından enflasyondan kaynaklanan külfetin tamamının davanın taraflarına yüklendiği, hükmün denetlenmesini talep etme hakkı bakımından getirilen sınırlamanın orantısız ve ölçüsüz olduğu sonucuna ulaşılarak hukuk mahkemelerince verilen kararlara karşı, istinaf ve temyiz yoluna başvuru bakımından; hüküm tarihindeki parasal sınırın uygulanması gerektiği düzenlemeler iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi tarafından verilen kararın ardından da 7550 sayılı kanunla birlikte HMK ek madde 1 düzenlenerek istinaf ve temyiz kanun yoluna başvurunken parasal (kesinlik) sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktar esas alınması gerektiği düzenlenmiştir.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Umut Alperen Öztürk](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Anayasa Mahkemesinin 04.12.2024 Tarihli, 2023/182 E., 2024/203 K. sayılı Kararı
2. 04.06.2025 tarihli 32920 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 7550 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”

7550 SAYILI KANUNLA BİRLİKTE HMK EK MADDE 1 DÜZENLENEREK İSTİNAF VE TEMYİZ KANUN YOLUNA BAŞVURURKEN PARASAL (KESİNLİK) SINIRLARIN UYGULANMASINDA DAVANIN AÇILDIĞI TARİHTEKİ MİKTARIN ESAS ALINMASI GEREKTİĞİ DÜZENLENMİŞTİR.

ARSA PAYI KARŞILIĞI İNŞAAT SÖZLEŞMELERİNDE ÜÇÜNCÜ KİŞİLERİN TAPU GÜVENCESİ KAPSAMINDAKİ HAKLARINA İLİŞKİN YARGITAY İÇTİHAĞI BİRLEŞTİRME KARARI ÜZERİNE HUKUKİ İNCELEME

I. Giriş

Gayrimenkul hukukunda en güncel ve dinamik sözleşmelerinden biri, arsa payı karşılığı inşaat sözleşmeleri karma yapısı ve uygulamasında sıkça ortaya çıkabilen sorunlar neticesinde yargıya intikal eden uyuşmazlıklara neden olmaktadır.

Bu uyuşmazlıklardan biri de geçersiz veya feshedilmiş bir arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesine dayanarak yükleniciye devredilen arsa paylarının, yüklenici tarafından üçüncü kişilere devredilmesi halinde, bu üçüncü kişilerin edinimlerinin geçerli olup olmadığıdır. Kısaca sözleşme geçersizse, yükleniciye güvenerek taşınmazı edinen üçüncü kişilerin tapu siciline güven ilkesi kapsamında haklarının korunup korunmayacağı önem taşır.

İşbu temel soruya ilişkin içtihatlar arasında beliren görüş ayrılığı, Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu'nun 18.07.2025 tarihli 32959 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 16.05.2025 tarihli, 2024/1 E. ve 2025/2 K. sayılı kararıyla giderilmiştir.

II. Karara Konu Uyuşmazlığın Temeli

Arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesinin konusu, arsa sahibinin maliki olduğu arsa üzerine yapılacak bina inşaatıdır. Bu sözleşmede ücret (bedel) arsa sahibi tarafından ayın olarak ödenmektedir. Böylece malik arsasını değerlendirerek ayrıca para ödemeksizin bağımsız bölüm veya bağımsız bölümler elde etmekte; yüklenici ise, devredilen ya da devri taahhüt edilen paylarını üçüncü kişilere satmak suretiyle hem inşaatı tamamlamak için sermaye hem de kâr elde etmektedir [1]. Arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi, Türk Borçlar Kanunu'nda açıkça düzenlenmemiş ol-

makla birlikte, öğretide ve uygulamada iki tipli-karma özel nitelikte bir sözleşme olarak kabul edilmektedir. Türk Hukuk Lûgatı'nda arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesinin hukuki niteliği itibarıyla taşınmaz satış sözleşmesi ile eser sözleşmesinden oluşan karma bir sözleşme türü olduğu ve taşınmaz satışını da içerdiği için resmî biçimde yapılmasının zorunlu olduğu vurgulanmıştır [2]. Bu sözleşme uyarınca arsa sahibi, arsa payının bir kısmını yükleniciye devretmeyi; yüklenici ise karşılığında arsa üzerine belirli bağımsız bölümler inşa ederek bunları arsa sahibine teslim etmeyi taahhüt eder. Sözleşmenin temel karakteri hem taşınmaz satımı hem eser sözleşmesi hükümlerini içermesidir.

Bu sözleşmelerin geçersiz olduğu veya sonradan feshedildiği halde; arsa sahibinden arsa payını devralan yüklenici, henüz herhangi bir yapı inşa etmeden veya inşaatın bir kısmını tamamladıktan sonra, bu arsa paylarını ya da bağımsız bölümleri üçüncü kişilere satması durumu gündeme gelebilir. Üçüncü kişiler tapuda işlem yaparak mülkiyet kazanır. Daha sonra, arsa sahibi sözleşmenin geçersizliğini veya feshedildiğini ileri sürerek tapu iptal ve tescil davası açar.

Bu noktada Yargıtay'ın farklı daireleri arasında görüş ayrılığı doğmuştur. Bir kısım daireler, üçüncü kişilerin iyi niyetli olup olmadığını irdelemeksizin, sözleşme geçersizse veya feshedilmişse yapılan devirlerin hükümsüz olduğuna ve tapuların iptaline karar verilmesi gerektiğini savunmuştur. Diğer bir görüş ise, üçüncü kişilerin iyi niyetli olup olmadıklarının araştırılması gerektiğini ve iyi niyetli üçüncü kişilerin tapu siciline güven ilkesi (TMK m. 1023) uyarınca korunmaları gerektiğini benimsemiştir.

Bu tartışma yalnızca Yargıtay uygulamasında değil, doktrinde de farklı görüşlerle değerlendirilmiştir. Doktrinde bir kısım yazarlar üçüncü kişinin yükleniciden devraldığı arsa paylarına ilişkin olarak TMK m. 1023'te düzenlenen tapu siciline güven ilkesi kapsamında iyiniyet hükümlerinin devreye girmesi gerektiğini savunurken [3] diğer yazarlar yüklenici tarafından üçüncü kişiye yapılan devirin dönme sonucu yüklenicinin mülkiyetine sahip olmadığı arsa paylarını devretmiş olması sebebiyle hukuki sebepten yoksun olacağını

yolsuz tescil hükümlerine tabi olacağını savunmaktadır.

Bu noktada doğan içtihat ve doktrinde görüş ayrılığı, hem mülkiyet hakkının hem de hukuki güvenlik ilkesinin nasıl dengeleneceği sorusunu gündeme taşımış; istikrar ihtiyacı nedeniyle içtihadın birleştirilmesi gerekliliği gündeme gelmiştir.

III. Kararın Özeti

Yargıtay 6. Hukuk Dairesi'nin 21/05/2024 tarihli ve 21317395-2024/384 sayılı yazısı ile:

"Türk Medeni Kanunu'nun 1023. maddesi gereğince, tapu kütüğündeki tescile iyiniyetle dayanarak mülkiyet veya bir başka aynı hak kazanan üçüncü kişinin bu kazanımının korunacağı, tapu siciline güvenin doğal sonucu olarak da bir aynı hak satın alan kişinin iyiniyete dayalı olarak edindiği bu kazanımının korunması gerektiği, TMK'nın 3. maddesi gereğince, kanunun iyiniyete hukuki bir sonuç bağladığı durumlarda asıl olanın iyiniyetin varlığı olduğu, ancak durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimsenin de iyiniyet iddiasında bulunamayacağı, iyiniyetin varlığının asıl olup bunun bulunmadığını iddia eden tarafın bu iddiasını ispat etmesi gerektiği, arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesinin geriye etkili olarak feshi talep edildiğinde de sözleşmeye konu taşınmazdan pay satın alan üçüncü kişilerin iyiniyetli olmadığını iddia eden arsa sahibinin bu iddiasını usulüne uygun delillerle ispatlaması gerektiği,"

gerekçe gösterilerek,

dairede yapılan görüşmeler neticesinde çoğunluk tarafından, arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesinin geçersizliğinin tespiti veya geriye etkili olarak feshi üzerine üçüncü kişilere devredilen taşınmazların tapu kayıtlarının iptali ile arsa sahibi adına tescilinin talep edilmesi hâlinde, üçüncü kişilerin iyiniyet savunmalarının dinlenebileceği ve ancak somut olaya göre iyiniyetli olmadıklarının arsa sahibince ispat edilmesi hâlinde taşınmazların arsa sahibine dönebileceği düşüncesi ile Dairenin yerleşik içtihadından dönülmesi gerektiğinin kabul edildiği,

2797 sayılı Yargıtay Kanunu'nun 15/2-c maddesi gereğince, Yargıtay Dairelerinden birisinin yerleşik içtihadından dönmek istemesi durumunda bu hususun içtihatların birleştirilmesi yoluyla kesin olarak karara bağlanmasının Hukuk Genel Kurulu'nun görevleri arasında sayıldığı belirtilerek içtihatların birleştirilmesi talebinde bulunulmuştur.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu, 16 Mayıs 2025 tarihli kararında aşağıdaki şekilde hüküm tesis etmiştir:

"Arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesine konu taşınmazın, tapuda yükleniciye devredilmesinden sonra yüklenicinin arsa payı veya bağımsız bölümleri üçüncü kişilere satması veya ipotek tesis etmesi üzerine, sözleşmenin geçersizliğinin tespiti veya geriye etkili olarak feshedilmesi hâlinde; üçüncü kişilerin tapuya güvenerek ve iyiniyetli olarak aynı hak edindikleri iddialarının dinlenmesi, dolayısıyla iktisap edilen mülkiyet veya ipotek hakkının korunması gerektiğine, ancak somut olaya göre üçüncü kişilerin iyiniyetli olmadıklarının anlaşılması hâlinde taşınmazların arsa sahibine dönebileceğine,

16.05.2025 tarihinde yapılan birinci toplantıda oy birliği ile karar verilmiştir."

Bu hükümle birlikte, Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu açıkça iyi niyete dayalı tapu siciline güven ilkesine üstünlük tanımış ve bu konuda birleşik bir uygulama hedeflemiştir.

IV. Kararın Gerekçe Analizi

Taşınmaz üzerinde aynı hak kazanılması, bu aynı hakkın taşınmaza ait sayfaya tescil edilmesine bağlıdır. Tescil, aynı hakkın kazanılması için kurucu bir unsurdur. Nitekim Türk Medeni Kanunu'nun 705/1. maddesi şu şekildedir:

"Taşınmaz mülkiyetinin kazanılması, tescille olur."

Kanun'un 1022/1. maddesi ise:

"Aynı haklar, kütüğe tescil ile doğar; sıralarını ve tarihlerini tescile göre alır."

hükümünü ihtiva etmektedir. Bu hüküm kapsamında kurulması tescile bağlı aynı haklar, tescil edilmedikçe varlık kazanmayacaktır (TMK m. 1021). Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu'nun bu kararının temelini, Türk Medeni Kanunu'nun 1023. maddesi teşkil etmektedir.

Tapu sicilindeki kayıtlara iyiniyetle dayanarak aynı hak edinen kimsenin bu edini mi korunur. Taşınmaz üzerinde böyle bir hakkın mevcut olmadığı sonradan anlaşıl sa veya tapudaki tescilin doğru olmadığı sonradan ortaya çıksa dahi o hak yine de geçerli bir şekilde edinilmiş olur. Bütün bunlar tapu sicilinin açıklık işlevinin gereğidir. Tapu sicili, tapuya kayıtlı olan taşınmazlarda, zilyetliğin taşınırlardaki işlevine benzer bir işlev ifa eder. Bunun içindir ki, iyiniyetli kişiler tapu sicilindeki kayıtların doğruluğunu araştırmak zorunda değildir. Açıklık işlevinin bir başka sonucu daha vardır, o da tapu sicillerinin yıllarca sonra dahi taşınmazlar üzerindeki aynı hakları ispata yarayan en güvenilir kanıt olmasıdır. Örneğin tapu sicilinde malik olarak gözüken kimseden bu hakkın varlığını ispat etmesi istenemez. Tapu sicilindeki tescil, hakkın halen dahi mevcut olduğuna karine oluşturur. İspat yükü bunun aksini iddia edene düşer. Bu ise, ancak tapu sicilinin düzeltilmesi davasının açılması yoluyla olur [4].

Güven ilkesinin amacı, tapu kütüğüne iyiniyetle dayanarak aynı hak kazananları korumak olup, güven ilkesinden ancak tapu siciline dayanarak aynı hak kazanan iyiniyetli üçüncü kişiler yararlanır. Aynı hak kazanmamış olan üçüncü kişilerin güven ilkesiyle korunmasından söz edilemez.

Karar gerekçesinde özellikle şu nokta vurgulanmıştır; arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi geçersiz olsa dahi, bu sözleşmeye dayanılarak yapılan devir işlemleri üçüncü kişilerin iyi niyetiyle çıkışıyorsa, bu kişilerin hakkı korunmalıdır.

V. İyiniyetin Tespiti ve İspat Yükü

Kararda üzerinde özellikle durulan bir diğer nokta da "iyi niyet" kavramının nasıl

değerlendirileceği ve ispat yükünün kimde olduğudur.

Anılan ilke Türk Medeni Kanunu'nun 3. maddesinde:

"Kanunun iyiniyete hukuki bir sonuç bağladığı durumlarda, asıl olan iyiniyetin varlığıdır."

Ancak, durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimse iyiniyet iddiasında bulunamaz."

şeklinde genel hüküm olarak düzenlenmiş; tapulu taşınmazların el değiştirmesi hâlinde ise aynı Kanun'un 1023. maddesinin özel hükümleri getirilmiştir.

Türk Medeni Kanunu'nun 1023. maddesinde:

"Tapu kütüğündeki tescile iyiniyetle dayanarak mülkiyet veya bir başka aynı hak kazanan üçüncü kişinin bu kazanımı korunur."

hükümü öngörülmüştür. Bu maddeye göre, tapu kaydında adı yazılı kişinin gerçek hak sahibi olduğuna inanan veya kendisinden beklenen özeni göstermesine rağmen gerçek malik olmadığını, tapu sicilinde yolsuzluk bulunduğunu bilmesi mümkün olmayan iyiniyetli üçüncü kişinin iktisabı korunur.

Tapu kaydına dayanarak iktisap edilen haklara ilişkin koruma sadece üçüncü kişiler içindir.

Böylece, adına yolsuz tescil bulunan kimse ve külli halefleri için tescilin olumlu hükmü cereyan etmez.

Yani tescil, hükümsüz bir hak kazanmayı geçerli hâle getirmez.

Aynı zamanda ilgili koruma sadece sicil kaydına dayanan kazanımlar içindir. Üçüncü kişi yolsuz kayda dayanarak aynı hak kazanırken, tescilin yolsuzluğunu bilmemeli ve bilecek durumda olmamalıdır (TMK m. 3). İyiniyetin ispatı TMK m. 3'teki esaslara tabidir.

Fakat:

"Kimse tapu sicilindeki bir kaydı bilmediğini ileri süremez."

hükümünü getiren TMK m. 1020'nin son cümlesi, bu konuda özel bir önem taşır. Aranan iyiniyet tescil esnasında, daha doğru bir ifade ile tescil talebinin yevmiye defterine kaydı esnasında mevcut olmalıdır.

Tescil esnasında iyiniyetli kişi, kazanıma dayanak olan kaydın yolsuz olduğunu sonradan öğrense, bu öğrenme kazanımını etkilemez. Üçüncü kişinin iyiniyetle hakkı kazanmasından sonra ondan hak kazanacakların da iyiniyetli olup olmamaları artık önem taşımaz.

Öte yandan TMK'nın "İyiniyetli olmayan üçüncü kişilere karşı" başlıklı 1024. maddesi:

"Bir aynî hak yolsuz olarak tescil edilmiş ise, bunu bilen veya bilmesi gereken üçüncü kişi bu tescile dayanamaz."

Bağlayıcı olmayan bir hukuki işleme dayanan veya hukuki sebepten yoksun bulunan tescil yolsuzdur."

Böyle bir tescil yüzünden aynı hakkı zedeleyen kimse, tescilin yolsuz olduğunu iyiniyetli olmayan üçüncü kişilere karşı doğrudan doğruya ileri sürebilir."

hükümünü içermekte olup, bu madde ile de iyiniyetli olmayan kimsenin iktisabının korunmayacağına vurgu yapılmıştır.

Ayrıyeten belirtmek gerekir ki eğer taşınmaz özel mülkiyete elverişli değilse, bu taşınmaz tapuya kaydedilmiş olsa bile bu kayda dayanarak mülkiyet kazanılamaz.

Türk Medeni Kanunu'na göre iyi niyet karine olarak kabul edilir (TMK m. 3). Bu nedenle, üçüncü kişinin kötü niyetli olduğunu iddia eden arsa sahibinin, bu iddiasını somut ve ikna edici delillerle ispatlaması gerekir.

Kötüniyetin delillendirilebilmesi adına arsa sahibinin, üçüncü kişinin yüklenicinin

maliki olmadığına rağmen taşınmazı ondan satın aldığını, taşınmaz üzerindeki ihtilafı bildiğini veya kolayca öğrenebilecek durumda olduğunu kanıtlaması gerekir.

VI. Sonuç

Bu içtihadı birleştirme kararı, gayrimenkul hukuku ile ilgili pek çok uyuşmazlığın temelinde yatan ana sorunu çözmeye yöneliktir.

Karar her ne kadar yerinde ve hakkaniyete uygun görünse de iyiniyetin ispatının güçlüğü ve bu konuda bir kriter geliştirilememiş olması bakımından bazı yönlerden eleştiriye açıktır.

İlgili karar, tapu güvenliği ile sözleşme adaleti arasındaki dengeyi iyi niyet kavramı üzerinden kurmaya çalışsa da bu kararın gayrimenkul hukuku ve arsa payı karşılığı inşaat sözleşmeleri gibi her somut olayın şahsına münhasır olduğu alanlarda ne kadar uygulanabileceği ancak zaman içerisinde görülebilecektir.

Ayrıca karar, yüklenicilerin kötü niyetli hareketlerini dolaylı biçimde koruyan, istenmeyen bir sonuca da yol açabilecektir.

Zira yüklenicinin, sözleşmenin geçersizliğini bilse bile, üçüncü kişilere taşınmazı devrederek üçüncü kişinin korunacak olan iyiniyetinin ardına saklanması ve bu yolla sorumluluktan kurtulmaya çalışması söz konusu olabilecektir.

Her yönüyle değerlendirildiğinde, kararın uygulamadaki sonuçlarının dikkatle izlenmesi gerektiği açıkça söylenebilir.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Edanur Yılmaz](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250718-6.pdf>
2. Türk Hukuk Lügatı, Türk Hukuk Kurumu, Cilt I, Ankara 2021, s. 669
3. M. Kemal OĞUZMAN, Özer SELİÇİ, Saibe OKTAY ÖZDEMİR, Eşya Hukuku, 17. b., İstanbul: Filiz, 2014, s. 230 vd
4. Jale Akıpek, Turgut Akıntürk, Derya Ateş, Eşya Hukuku, İstanbul, 2018, s. 229

KÖTÜNİYETİN DELİLLENDİRİLEBİLMESİ ADINA ARSA SAHİBİNİN, ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN YÜKLENİCİNİN MALİKİ OLMADIĞINA RAĞMEN TAŞINMAZI ONDAN SATIN ALDIĞINI, TAŞINMAZ ÜZERİNDEKİ İHTİLAFI BİLDİĞİNİ VEYA KOLAYCA ÖĞRENEBİLECEK DURUMDA OLDUĞUNU KANITLAMASI GEREKİR.

TÜZEL KİŞİLERİN TAZMİNAT TALEP HAKKI: TÜRK VE KARŞILAŞTIRMALI HUKUK PERSPEKTİFİ

1. Giriş

Türk hukukunda tüzel kişiliklerinde gerçek kişilerde olduğu gibi belirli hak ve menfaatleri bulunduğu kabul edilmektedir. Türk Medeni Kanunu madde 48 tüzel kişilerin niteliği gereği insana özgü olan haklar dışında tam hak ehliyetine sahip olduğu kabul edilmiştir. Tüzel kişiliklerin, bu haklarına kuruluşundan itibaren sahip olmakta birlikte ve tüzel kişiliklerinin sona ermesine kadar haklarının korunması devam etmektedir. Tüzel kişilerin kişilik hakkı kapsamında sahip olduğu değerler kanunda tek tek sayılmamış olsa da çerçeve hüküm ve kararlar ile sınırları belirlenmiştir. Yargı kararlarında ve öğretide temel olarak bu hakların kapsamı, kişinin maddi değerleri, manevi değerleri, onuru ve ticari değerleri olarak kabul edildiği söylenebilir. [1]

Bu makalede, öncelikle Türk hukukunda tüzel kişilerin manevi tazminat sorumluluğu ve talep hakkı, yargı kararları ve öğretideki yaklaşımlar ışığında incelenecektir. Ardından, farklı hukuk sistemlerinde bu kurumun nasıl düzenlendiği karşılaştırmalı olarak incelenecektir.

Makalede, özellikle tüzel kişilerin kişilik haklarıyla bağlantılı zararların hangi ölçüde değerlendirildiği ve hukuk sistemleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymayı amaçlamaktadır.

2. Türk hukukunda tüzel kişilerin manevi tazminat talep hakkı

Hukuka aykırı fiil ile tüzel kişilerde iki tür zarar meydana gelebilir, bunlardan ilki malvarlığında bir eksilme neticesinde maddi zarar kaynaklı tazminat, ikincisi ise şahıs olarak varlığının zarar görmesi ile manevi tazminattır. Tüzel kişilerde gerçek kişiler de olduğu gibi, hukuka aykırı fiil neticesinde haksız fiile maruz kalabilmektedirler. Ancak öğretide, tüzel kişilerin

manevi zarar talep edip edemediği tartışmalı olduğu gibi, öğretideki bir görüş uyarınca tüzel kişilerin gerçek kişiler gibi meydana gelen haksız fiil karşısında elem, acı, ızdırıp yaşamayacaklarını, manevi zararın farklı bir şekilde tanımlanması sebebiyle zarar tazmini yapılmasının mümkün olmadığını ileri sürmektedirler.

Öğretideki görüşe göre, haksız fiil sonucunda tüzel kişilerin üzüntü ve elem yaşamayacakları için tüzel kişiler isim, unvan, saygınlık, gizlilik veya özel alan gibi kişilik haklarının ihlal edildiği durumlarda Türk Medeni Kanunu madde 25 gereğince zarar tazmini yapılması gerektiğini savunulmaktadır. [2]

Öte yandan, manevi tazminat isteyen tüzel kişilerin belirli bir miktarla yetinmek zorunda kaldığını, nitekim kendi çektiği “acılar” sebebiyle ve miktarı neye göre belirlendiği belli olmayan bir manevi tazminat talebinde bulunmasının anlaşılabilir olduğu görüşü de bulunmaktadır. Ancak günümüzde yaygın olarak, tüzel kişilerin toplum nezdindeki algısının koruma altına alınması, bu kapsamda manevi zarara uğrayabileceği ve tazminat talep edileceği kabul edilmektedir. [3]

Türk Medeni Kanunu madde 25 ile, kişilik haklarına saldırı durumu için özel nitelikli tazminat davaları getirmemiş, genel nitelikteki tazminat davalarını açma hakkının olduğu belirtilmiştir. [4] Bu düzenleme doğrultusunda Yargıtay, kişilik haklarının saldırılar nedeniyle tüzel kişilerin manevi tazminat talebinde bulunabilecekleri yönünde kararlar vermektedir. [5]

Manevi tazminat talep edebilmek için, manevi bakımından bir zarar, saldırı ve sonucunda manevi zarar arasında gerçekleşen bir nedensellik bağının bulunması, kusursuz sorumluluk halleri hariç olmak üzere, saldırıyı gerçekleştirenin bir kusuru olması şartlarının gerçekleşmesi gerekmektedir. [6]

Bu nitelikteki saldırılara karşı, Türk Medeni Kanunu madde 24 uyarınca tüzel kişiler, hukuka aykırı şekilde kişilik haklarının ihlal edilmesi sonucunda koruma talep edebilir, saldırının şekline göre durdurulmasını, önlenmesini ve tespit edilmesine yönelik olarak çeşitli türde dava açabilirler. [7]

Tüzel kişilere karşı haksız fiil unsurlarını barındıran saldırılar sonucunda manevi

tazminat talep edebilmek için, tüzel kişiliğin adına, gizli ve özel hayatına, ekonomik kişiliğine, kişinin onur ve saygınlığına yönelik haksız fiilden kaynaklı ihlallerin yanı sıra, haksız rekabet sonucu ortaya çıkabilecek ihlallerden kaynaklı olarak da manevi tazminat talep edilebilecektir.

Bu doğrultuda, tüzel kişinin adına karşı bir haksız fiil gerçekleştiği kabul edilebilmesi için Türk Medeni Kanunu madde 24 ve 26 ayrıca Türk Borçlar Kanunu madde 49 kapsamında yer alan hükümlere aykırılık teşkil etmesi gerekmektedir. Hukuka aykırı fiil sonrasında Türk Borçlar Kanunu madde 58 kapsamında manevi tazminat talep edilebilir. Bu çerçevede, Tüzel kişilerin herkes tarafından bilinmeyen veya bilinmesine ihtiyaç duyulmayan bilgi ve belgelerin hukuka aykırı olarak paylaşılması, kaydedilmesi veya başka kişilere aktarılması gizli ve özel hayatın ihlali olarak kategorize edilebilir. Ancak tüzel kişileri gizli bilgileri ticari sır niteliğinde olduğundan, tüzel kişilerin gizli ve özel hayatının saldırıya uğraması haksız rekabet hükümleri çerçevesinde korunmaktadır. [8]

Tüzel kişiliğin ekonomik kişiliğine yönelik ihlallerde manevi tazminat hükmedilmesini sebep olmaktadır. Ekonomik varlıkları Türk Medeni Kanunu madde 24 kapsamında korunmakta olup, tüzel kişilerin serbestçe ticaretle uğraşmalarını önleyebilecek ahlaka ve hukuka aykırı davranışlar buna yönelik çalışmalar ve belirli bir amaca yönelmek için kurulan baskılar ekonomik kişiliğe saldırı olarak kabul edilebilecektir. Diğer bir manevi tazminat hükmedilmesine sebep olabilecek haksız fiil ise tüzel kişiliğin onur ve saygınlığına yönelik yapılan ihlaller ile ekonomik ve ticari alanda belirli ölçüde bir sosyal itibara sahip olması sebebiyle saldırıya uğrayabilecekleri gibi buna karşı yapılabilecek hukuka aykırı eylemler karşısında manevi tazminat talep edilebileceği kabul edilmektedir. Bu doğrultuda verilen zararlar sonucunda manevi tazminata hükmedilebilmesi için ekonomik zararların ortaya çıkması aranmadığı gibi temel olarak tüzel kişilerin görünürlüğüünün korunması amaçlanmaktadır. Genellikle basın yoluyla bir olayın aktarılması veya bir tüzel kişinin hukuki olmayan şekilde eleştirilmesi çoğu zaman bu kapsamda bir saldırı gerçekleşmesine sebep olmaktadır. [9]

Öğretide, sözleşmeye aykırılık sonucu doğan manevi zararın, sözleşme gereği sorumluluk hukuku çerçevesinde değil, haksız fiil sorumluluğu çerçevesinde tazmin edilmesi gerektiği görüşü hakimdir.

Türk Borçlar Kanunu kapsamında düzenlenen borçlar nedeniyle, en az birinin sözleşme edim ve yükümlülüklerine aykırı hareket etmesi sonucu kişilik haklarına saldırı gerçekleşmiş olması kaynaklı olarak manevi tazminat hakkı gündeme gelecektir. [10]

Uygulama yer alan pek çok sözleşmede taraflar manevi tazminata ilişkin hükümler eklenmektedir. Ancak manevi tazminat taleplerinin geçerliliği ve hukuki dayanağı yalnızca sözleşmeye değil, kişilik haklarının ihlali, zarar ve illiyet bağı gibi unsurlara da bağlıdır.

Bu nedenle, talepler ileri sürülürken mevzuat ve Yargıtay içtihatları göz önüne alınmalıdır. Aksi halde, sözleşmede yer alıyor olsa bile, manevi tazminat talep edebilme söz konusu olamayacaktır.

Bahsedilen hukuki ve doktrinsel çerçeveler, aynı şekilde Yargıtay uygulamasında da karşılık bulmaktadır.

Yargıtayın yerleşik içtihadı kişilik haklarının saldırı niteliğindeki fiiller neticesinde zarar gören tüzel kişilerin bu zarara karşılık tazminat isteyebilecekleri yönünden kararlar vermektedir. [11]

Bunun yanı sıra, manevi tazminata hükmetmenin bir şartı olarak Yargıtay kararlarında kişilik hakkının zarar görülmesi aranmaktadır.

Gerçekleşen fiil hukuka aykırı olsa dahi, kişilik hakkı zarar görmeden manevi tazminata hükmedilemeyeceğine ilişkin olarak Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 18.12.2019 tarihli, 2016/28529 E. 2019/12815 K. kararı örnek verilebilir. [12]

Ayrıca, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 22.01.2026 tarihli 2024/213 E.2026/70 K. kararında tüzel kişilerin gerçek kişiler gibi kişilik haklarına sahip olduklarını ve bu kişilik hakkının da koruma altına alınması gerektiğini bu sebeple manevi zarara uğrayabileceklerini kabul etmektedir. [13]

Diğer bir kararında ise, Yargıtay onur ve saygınlığın korunması kapsamında ticari itibarın sarsılacağına yönelik kararı bulunmakta olup, bu kapsamda Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 01.02.2012 tarihli, 2011/4-687 e. 2012/26 kararı emsal teşkil edebilir. [14]

Yargıtay kararları, tüzel kişilerin manevi tazminat talep etme hakkının sadece teoride yer almadığını, uygulamada da etkin ve yaygın biçimde tanındığını görülmekle birlikte, tüzel kişilere sağlanan hukuki güvencenin kapsamı ve sınırları Yargıtay içtihatlarıyla belirgin hale gelmektedir.

3. Karşılaştırmalı hukukta uygulama

Tüzel kişilerin manevi tazminat talep edebilme hakkı, farklı hukuk sistemlerinde değişen ölçütler ve gerekçelerle ele alınmaktadır. Bu farklılıklar, her sistemin kişilik hakkına ve manevi tazminatın işlevine yüklediği anlamla doğrudan ilişkilidir.

Bazı sistemlerde, tüzel kişilerin manevi tazminatı talep etme hakkı dar yorumlanıp kabul görmemektedir. Öte yandan, özellikle Kıta Avrupası hukukunda pek çok ülke, itibarın, ticari saygınlığın ve kurumsal kimliğin zedelenmesini manevi zarar kapsamında değerlendirmekte ve bu tür zararlara karşı tüzel kişileri koruma amacı tanınmaktadır.

Alman Hukukunda yaygın görüş, tüzel kişinin gerçek kişi gibi kişilik hakkına sahip olduğunu ancak, özellikle şeref ve hasiyetlerine saldırı niteliği taşıyan fiillere son verilmesini talep edebileceklerini ancak gerçek kişi gibi elem acı ızdırıp çekemeyceklerinden ötürü manevi zarar talep edemeyecekleri yönündedir.

Buna karşılık Türk hukukundaki baskın görüş, tüzel kişilerin sosyal kişilik değerlerine sahip olduklarından haksız fiil karşısında manevi tazminat davası açabileceklerini kabul etmektedir. [15]

İsviçre uygulamasında uygulanan içtihat ise, tüzel kişilere karşı ticari itibara yönelik saldırıların doğası gereği ortaya çıkabilecek etkilerini maddi tazminatın yanında ayrıca hükme bağlanması gerektiği, manevi tazminatın mağdurluğun zararını telafi yanında belirli ölçüde failin cezalandırılmasını da amaçladığı gerekçesi ile tüzel kişilerin manevi tazminat talebini kabul

etme yönündedir.

İsviçre Mahkemesince verilen ve örnek teşkil eden bir kararında, tüzel kişilerin kişilik hakkına hangi ölçüde sahip olduklarını inceledikten sonra tüzel kişilere hak ehliyetinin tanındığı sınırlar dahilinde, manevi tazminata ilişkin hükümlerde aynı sınırlar kapsamında tanınmalı sonucuna varılmıştır.

Fransız hukukunda da İsviçre hukukuna paralel bir şekilde tüzel kişilerin manevi tazminat talep edebileceği kabul edilmektedir.

Örnek olarak Paris Ticaret Mahkemesi, davacı aleyhine ve kendi iş ilişkisi dışında bir şirket lehine finansal raporlar hazırlanmasının tespiti ile davalının manevi tazminat ödenmesine hükmetmiştir. [16]

Avusturya hukukunda başlangıçta tüzel kişilerin manevi zarar talep edemeyeceği yönünde bir yaklaşım bulunsu da Avusturya Yüksek Mahkemesi'nin içtihatlarıyla birlikte bu görüş terk edilmiştir.

Ekonomik itibarın zedelenmesi, şeref ve saygınlık gibi değerlere yapılan saldırının manevi zarar doğurabileceği kabul edilmiştir. [17]

Buna karşılık Amerika Birleşik Devletleri daha dar bir yorum yaparak, tüzel kişilerin insan özgü özellikler taşımamaları sebebiyle manevi tazminat talep etme haklarının olmadığını kabul etmiştir. [18]

İngiliz hukukunda ise 2013 tarihli "Defamation Act" ile şirketlerin itibarı zedelenmek suretiyle manevi zarara uğrayabileceği açıkça kabul edilmiş, ancak kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, kamu tüzel kişileri ve siyasi partiler koruma dışında bırakılmıştır. [19]

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS), temel olarak gerçek kişilerin korunması amacını taşımakta ise de verilen kararlar ile tüzel kişilerin ilgili korumalardan yararlandığı görülmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de tüzel kişilerin AİHS'in 8.maddesi kapsamında itibar ve özel hayata saygı hakkına sahip olabileceğini kabul etmektedir.

Tüzel kişilere yönelik hukuka aykırı saldırıların, kurumsal bütünlüğü ve profesyonel itibarı zedelemesi durumunda manevi zarar doğabileceği ve bu zararın tazmin edilebileceği kararlarında vurgulanmaktadır. [20]

4. Sonuç

Tüzel kişilikler, sahip oldukları hak ehliyeti çerçevesinde, kişilik hakkı ihlallerine karşı korunmayı hak eder. Günümüzde Türk hukuku, öğretide ve içtihatlar da, tüzel kişilerin yalnızca ekonomik varlıkları değil, aynı zamanda sosyal ve kurumsal itibarı bakımından da manevi zarara uğrayabilecekleri kabul etmektedir.

Karşılaştırmalı hukukta da benzer bir eğilim görülmektedir. Özellikle İsviçre, Fransa ve Avusturya mahkemelerinden tüzel kişilerin kişilik değerlerine yönelik saldırılar karşısında manevi tazminat talep edilebileceği kabul edilmektedir.

Manevi tazminat hükmedilmesine dair daha dar yorum yapayım ülkeler dışında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları da manevi tazminat hükmedilmesini destekler niteliktedir.

Bu çerçevede tüzel kişiliklerin kişilik haklarına yönelik saldırılar karşısında etkin bir korumaya sahip olması, hukuk sisteminin temel ilkeleri ile doğrudan ilgilidir.

Gerçek kişilere tanınan hakların, uygun ölçüde tüzel kişilere de tanınması, çağdaş hukuk anlayışının gereğidir.

Bu nedenle, manevi zararların tazmini konusunda tüzel kişilere tanınacak koruma, yalnızca bireysel değil, kurumsal adaletin de sağlanması ile ticari hayatın korunması açısından önem arz etmektedir.

Detaylı Bilgi için;

[Av. Gülçin Kırıcı](#)

info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Çiftçi Gamze Çakı, "Anonim Ortaklıklar Özelinde Tüzel Kişilerin Kişilik Hakkının Korunması" Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, Yıl 2022, Sayfa 651
2. Şimşek Ahmet Buğra, "Tüzel Kişilerin Manevi Tazminat Hakkı", Yüksek Lisans Tezi, 2023, Sayfa 80
3. Gönen Doruk, "Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı ve Korunması", Doktora Tezi, 2011, Sayfa 177
4. Gönen Doruk, "Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı ve Korunması", Doktora Tezi, 2011, Sayfa 167

5. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 05.07.2022Tarihli, 2022/6929 sayılı Esas ve 2022/8687 sayılı Kararı
6. Gönen Doruk, "Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı ve Korunması", Doktora Tezi, 2011, Sayfa 171
7. Şimşek Ahmet Buğra, "Tüzel Kişilerin Manevi Tazminat Hakkı", Yüksek Lisans Tezi, 2023, Sayfa 83
8. Şimşek Ahmet Buğra, "Tüzel Kişilerin Manevi Tazminat Hakkı", Yüksek Lisans Tezi, 2023, Sayfa 88
9. Şimşek Ahmet Buğra, "Tüzel Kişilerin Manevi Tazminat Hakkı", Yüksek Lisans Tezi, 2023, Sayfa 93
10. Şimşek Ahmet Buğra, "Tüzel Kişilerin Manevi Tazminat Hakkı", Yüksek Lisans Tezi, 2023, Sayfa 97
11. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 05.07.2022 tarihli, 2022/6929 Esas, 2022/8687 Karar
12. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 18.12.2019 tarihli, 2016/28529 tarihli, 2016/12815 Karar
13. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 22.01.2026 tarihli, 2024/213 Esas ve 2026/70 Karar
14. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 01.02.2012 tarihli, 2011/4-687 Esas, 2012/26 Karar
15. Şimşek Ahmet Buğra, "Tüzel Kişilerin Manevi Tazminat Hakkı", Yüksek Lisans Tezi, 2023, Sayfa 82
16. Gönen Doruk, "Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı ve Korunması", Doktora Tezi, 2011, Sayfa 179
17. Oral Tuğçe, "Tüzel Kişilerin Manevi Zararlarının Tazmini", Doktora Tezi, 2018, Sayfa 305
18. Oral Tuğçe, "Tüzel Kişilerin Manevi Zararlarının Tazmini", Doktora Tezi, 2018, Sayfa 311
19. Oral Tuğçe, "Tüzel Kişilerin Manevi Zararlarının Tazmini", Doktora Tezi, 2018, Sayfa 307
20. Oral Tuğçe, "Tüzel Kişilerin Manevi Zararlarının Tazmini", Doktora Tezi, 2018, Sayfa 292

TÜZEL KİŞİLİKLER, SAHİP OLDUKLARI HAK EHLİYETİ ÇERÇEVESİNDE, KİŞİLİK HAKKI İHLALLERİNE KARŞI KORUNMAYI HAK EDER. GÜNÜMÜZDE TÜRK HUKUKU, ÖĞRETİDE VE İÇTİHATLARDA, TÜZEL KİŞİLERİN YALNIZCA EKONOMİK VARLIKLARI DEĞİL, AYNI ZAMANDA SOSYAL VE KURUMSAL İTİBARI BAKIMINDAN DA MANEVİ ZARARA UĞRAYABİLECEKLERİ KABUL ETMEKTEDİR.

SÖZLEŞMELER HUKUKUNDA İYİNİYETİN YERİ: HUKUK SİSTEMLERİ ARASINDA KARŞILAŞTIRMALI YAKLAŞIM

Sözleşmeler hukukunun temellerinden biri olarak kabul edilen iyiniyet ilkesi, sözleşme sürecinde tarafların davranışlarına yön veren bir rehber görevi görmektedir. Hukuk sistemlerine göre önemi değişiklik gösteren bu ilke, tarafların dürüstlük, sadakat ve güven çerçevesinde hareket etmeleri gerektiğini ele almaktadır. Bu makalede, iyiniyet ilkesinin sözleşmelerdeki yeri farklı hukuk sistemleri bağlamında ele alınacak, işlevi ve uygulama alanları incelenecektir.

1.Kıta Avrupası Hukuk Sisteminde İyiniyetin Yeri: Türkiye ve Fransa Örneği

Türk hukukunda sözleşmelerin kurulması, ifası ve sona erdirilmesi süreçlerinde iyiniyet ilkesi geçerlidir. Bu yükümlülük doğrudan kanun hükümlerine dayanır ve tarafların iradesiyle bertaraf edilemez. Dolayısıyla iyiniyet yalnızca ahlaki bir değer değil, bağlayıcı ve hukuken yaptırımı olan bir ilkedir. Özellikle aşağıdaki durumlarda belirleyici rol oynar:

- Sözleşmenin ifasında haksız ve ani fesih,
- Görüşmeleri kötü niyetle sürdürüp ani şekilde sona erdirmeye [1]
- Hakkın yalnızca zarar verme amacıyla kullanılması

Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesinde yer alan şu ifade, bu ilkenin temel dayanak noktasını oluşturur: *"Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını ifada dürüstlük kurallarına uymak zorundadır."*

Bu hükümle birlikte kişilerden; makul, dürüst, namuslu ve davranışlarının sonuçlarını öngörebilecek bir kimse gibi hareket etmeleri beklenir. Hüküm hem alacaklı hem de borçlu açısından bağlayıcıdır. Ancak dürüstlük kuralının uygulanması tali niteliktedir; öncelikle somut olaya uygulanacak özel kanun hükmü belirlenmeli, bu

hükmün menfaat dengesi bakımından yetersiz kaldığı durumlarda dürüstlük kuralına başvurulmalıdır.

İyiniyet kavramı ise Türk Medeni Kanunu'nun 3. maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir:

"Kanunun iyiniyete hukukî bir sonuç bağladığı durumlarda, asıl olan iyiniyetin varlığıdır. Ancak, durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimse iyiniyet iddiasında bulunamaz."

Buna göre, iyiniyetin hukuken korunabilmesi için kişinin özen yükümlülüğünü yerine getirmiş olması gerekir. Aksi halde kişi, iyiniyet iddiasında bulunamaz. Yargıtay içtihatları da bu sınırı somut olaylar bağlamında ortaya koymuştur. Örneğin; vekil ile sözleşme yapan kişinin, vekilin görevini kötüye kullandığını bilmemesi ve bilmesine imkân bulunmaması halinde, iyiniyetli kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir. [2]

Bu bağlamda, Türkiye özelinde iyiniyet ilkesi; sözleşmelerin her aşamasında davranışları şekillendiren, hem şekli hem de maddi hukukta karşılığı bulunan bir ilkedir. Ancak bu ilke yalnızca Türk hukukuna özgü değildir.

Tıpkı Türk Hukukunda olduğu gibi, Fransız hukuk sisteminde iyiniyet, sözleşmeler hukukunda yönlendirici, koruyucu ve dengeleyici bir ilkedir. Bu yükümlülük, ister profesyonel ister sıradan kişi, ister borçlu ister alacaklı olsun, tüm sözleşme tarafları için geçerlidir.

Fransız Medeni Kanunu'nun 1104. maddesinin de ifade ettiği üzere, *"Sözleşmeler iyiniyetle müzakere edilmeli, kurulmalı, ve ifa edilmelidir. Bu hüküm kamu düzenine ilişkindir."* Sözleşme tarafları, iyiniyet yükümlülüğünden doğrudan ya da dolaylı olarak kaçınmazlar. Aksi kararlaştırılmadıkça, sözleşmenin her aşamasında tarafların iyiniyetle hareket ettiği varsayılır ve bu varsayımı çürütmeye yükü davacıya aittir. Tarafların isterse açıkça sözleşmeye dahil edebileceği iyiniyet yükümlülüğünü ayrıca belirtmeleri gerekmez.

İyiniyet ilkesinden, tarafların sözleşmeyi imzalarken belirledikleri hedeflere ulaşmalarını sağlamak için uymaları gereken örtülü yükümlülükler doğar. Örneğin;

bilgilendirme yükümlülüğü, güvenlik yükümlülüğü, ve sadakat yükümlülüğü. İyiniyet, ister iki taraflı ister tek taraflı olsun, sözleşmenin tüm aşamalarında geçerlidir.

Fransız Medeni Kanunu'nun 1112. Maddesi uyarınca; *"Önsözleşme müzakerelerinin başlatılması, yürütülmesi ve sona erdirilmesi serbesttir. Ancak bunlar mutlaka iyiniyet gereklerine uygun olmalıdır"*.

Hatta müzakere ve sözleşmenin kurulması aşamalarında dahi bu gereklilik uygulanır. Yargıtay, Manoukian kararında [3], görüşmeleri tek taraflı ve kötü niyetli biçimde, aslında böyle bir niyeti olmamasına rağmen, karşı tarafa müzakerelere devam etmek istiyormuş gibi yansıtan tarafın kusurlu olduğuna hükmetmiştir.

Zira görüşmelerin kesilmesi, taraflardan biri müzakereleri yapay biçimde sürdürüp karşı tarafa anlaşma ihtimali olduğu izlenimini verdiğinde hatalı sayılır. Şunu belirtmek gerekir ki, önsözleşme müzakereleri iyiniyet ilkesiyle yürütülse de, bu süreç esas olarak sözleşme özgürlüğü ilkesine tabidir.

Bu nedenle, müzakerelerin sona erdirilmesi her zaman kusurlu kabul edilmez; ancak bu durum tek taraflı, ani ve beklenmedik bir şekilde gerçekleştiğinde kusurlu sayılır.

İyiniyet, sözleşmenin kurulması anında da rol oynar. Hileli susma, sözleşmenin karşı tarafı için belirleyici bir bilgiyi bilekerek gizleme durumudur. Kandırma kastı [dolus] taşıyan bu davranış, kötü niyetin açık bir örneğidir [4].

Fransız Medeni Kanunu'nun 1104. Maddesinde belirtildiği üzere, sözleşmenin ifası iyiniyet gereklerine tabidir. Yani, taraflar sadakatle hareket etmeli ve iş birliği içinde olmalıdır. Sözleşmenin ifası aşamasında iyiniyetin iki işlevi vardır.

- Öngörülemeyen sözleşmesel dengesizliklerin sınırlandırılması
- Çelişkili davranışların önlenmesi; taraf, kendi yükümlülüklerinin ifasını imkânsız kılacak şekilde bilerek bir duruma düşmemelidir.

Yani, Common Law sistemlerinden farklı olarak, kıta Avrupası hukuk sistemlerinde, sözleşme kurulduktan sonra dahi mahkemeler, sözleşmede açıkça tanınmış hakların kullanılmasına iyiniyet yükümlülüğü nedeniyle sınırlamalar getirebilir.

2. Anglo-Amerikan (Common Law) Sisteminde İyiniyetin Yeri: İngiltere Örneği

İngiliz hukukunda sözleşmelerde iyiniyet ilgili genel bir doktrin bulunmamaktadır. Sözleşme tarafları, dilerlerse sözleşmelerine iyiniyet yükümlülüklerini ve hükümlerini dâhil etme özgürlüğüne sahiptir.

Bu yaklaşım, belirsizliği önlemeyi ve tarafların kendi çıkarlarını takip etme özgürlüklerini korumayı amaçlar.

Geleneksel olarak, İngiliz mahkemeleri ticari sözleşmelere iyiniyet yükümlülüklerinin zımnen dâhil edilmesi konusunda isteksiz davranmış ve böyle bir yükümlülüğün zımnen getirilmesinin açık sözleşme hükümlerini zayıflatabileceği riskini vurgulamıştır. [5].

Şunu belirtmek gerekir ki, çoğu sözleşmede tarafların iyiniyet yükümlülüğü olması bile dürüst hareket etmesinin beklediği makul şekilde anlaşılmaktadır. [6]

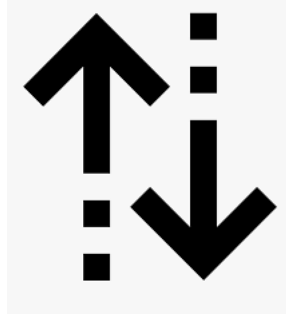
Genel bir doktrin bulunmamasına rağmen, İngiliz mahkemeleri zaman içinde iyiniyet yükümlülüğünün ne anlama geldiği sorusuyla ilgilenmiş ve belirli sınırlı durumlarda bu tür yükümlülüklerin zımnen getirilebileceği ya da uygulanabileceği koşulları geliştirmiştir.

Sözleşme tarafları, iyiniyetle hareket edeceklerine ya da böyle bir yükümlülük taşıyacaklarına dair hükümler içeren maddeleri sözleşmeye dâhil edebilirler.

Ancak taraflar, öngörülme sonuçları doğurabilecek bu tür hükümleri dikkatle değerlendirmeli ve gerçekten ihtiyaç olup olmadığını düşünmelidir.

Eğer ihtiyaç varsa, bu açık iyiniyet yükümlülüklerinin kapsamının mümkün olduğunca net bir şekilde düzenlenmesi gerekir. Böylece söz konusu yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediği nesnel biçimde belirlenebilir.

İyiniyet yükümlülüğünün neyi kapsadığına dair evrensel olarak kabul edilmiş bir tanım bulunmamaktadır. Bu nedenle kullanılan ifadeler, ticari ve sözleşmesel bağ-

lamalarına göre yorumlanır ve mevcut yükümlülükler buna göre belirlenir. [7]

İngiliz mahkemeleri zaman içinde iyiniyet yükümlülüğüne karşı geleneksel mesafeli yaklaşımını sorgulamaya devam etmiş ve, “ilişkisel sözleşmeler” olarak adlandırılan bir kategori geliştirmiştir [8]. Bu tür sözleşmelere genel bir iyiniyet yükümlülüğü zımnen dâhil edilebilir.

Eğer sözleşme tarafları, iyiniyet yükümlülüğünün zımnen getirilmesini istemiyorlarsa, bunu açık ifadelerle belirtebilir ya da sadece sözleşmede açıkça düzenlenmiş durumlarda iyiniyet yükümlülüğü doğacağını belirtebilirler. Sözleşmenin ilişkisel olup olmadığını belirlemede dikkate alınması gereken faktörleri şöyledir:

- Zımni iyiniyet yükümlülüğünü engelleyen açık hükümler bulunmamalıdır
- Sözleşme uzun vadeli olmalı ve taraflar uzun süreli ilişki kurmayı hedeflemelidir
- Taraflar yükümlülüklerini dürüstlük ve sözleşmeye bağlılıkla yerine getirmeyi amaçlamalıdır
- Sözleşmenin ifasında iş birliği beklentisi olmalıdır
- Girişimin ruhu ve amaçları tamamen yazılı şekilde ifade edilemeyecebilir
- Taraflar arasında karşılıklı güven ve itimat olmalıdır
- Taraflar arasında yoğun iletişim, iş birliği, öngörülebirlilik ve sadakat bulunmalıdır

- Taraflardan biri veya her ikisi tarafından kayda değer yatırım ya da mali taahhüt yapılmış olabilir
- İlişkinin münhasırlığı da söz konusu olabilir.

Zımni iyiniyet yükümlülüğüne tabi ilişkisel sözleşmeler, tarafların dürüstlük içinde ve iş birliği ruhuyla hareket etmesini gerektirir. Taraflar kendi çıkarlarını gözetebilir, ancak bunu karşılıklı güveni zedelemeyecek şekilde yapmalıdır.

Ancak, eğer sözleşmede yer alan açık hükümler zımni iyiniyet yükümlülüğü ile çelişirse, bu durumda açık hükümler öncelikli olacaktır [9].

Yüksek Mahkeme, eğer açık hükümler yalnızca bir taraf için veya yalnızca bazı yükümlülükler için iyiniyet şartı öngörüyorsa, o zaman daha geniş kapsamlı bir zımni yükümlülüğün getirilmemesi gerektiğine hükmetmiştir.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Öğrenci Zeynep Elvin Cömert](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Yargıtay 2. HD, 15.9.1997, E.6603, K.8864, YKD 1997/12
2. Yargıtay. 1. HD, 16.01.2020, E.2016/18000, K.2020/233
3. Fransız Yargıtayı, Ticaret Dairesi, 26 Kasım 2003, E. No: 00-10.243 ve 00-10.949
4. Fransız Yargıtayı, Birinci Hukuk Dairesi, 3 Mayıs 2000, E. No: 98-11.381
5. MSC Mediterranean Shipping Company S.A. v Cottonex Anstalt [2016]
6. HIH Casualty and General Insurance Ltd v Chase [2003]
7. Christina Perry, Good Faith in Contract Law, s.41
8. Yam Seng PTE Ltd v International Trade Corporation Ltd [2013]
9. Stobart Capital Ltd v Esken Ltd [2022] ve Teesside Gas Transportation Ltd v CATS North Sea Ltd [2020]

7555 SAYILI TÜRK PARASININ KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA KANUN İLE BAZI KANUNLARDA VE 635 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN 24 TEMMUZ 2025 TARİHİNDE YÜRÜRLÜĞE GİRDİ!

7555 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve 635 Sayılı Kanun Hükmünde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 24/07/2025 tarihli 32965 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Kanun, kambiyo rejiminden özel tüketim vergilerine, organize sanayi bölgeleri ve yatırım teşviklerine kadar birçok alanda önemli değişiklikler içeriyor.

Vergi Usul, KDV, ÖTV ve Kurumlar Vergisi gibi temel vergi kanunlarında da önemli düzenlemeler yapılarak, teknoloji geliştirme bölgeleri, kamu sendikaları, istihdam ve sosyal güvenlik uygulamalarında yeni usuller getirildi. Kanunla, pek çok idari ve mali sorumluluğa ilişkin geçmişe dönük koruma da sağlandı.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250724-2.htm>

YARGITAY İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME BÜYÜK GENEL KURULU’NUN 2022/2 E. 2025/1 K. SAYILI 21.03.2025 TARİHLİ KARARI RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANDI!

Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu’nun 2022/2 E. 2025/1 K. Sayılı 21.03.2025 tarihli kararı 17 Temmuz 2025 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Genel Kurul tüketici kredisi nedeniyle verilen hapis, takas, mahsup ve benzeri onay ve rıza talimatları nedeniyle bankaların emekli maaşına doğrudan bloke konulabileceğine karar vermiştir.

Somut olay taraflar arasındaki tüketici kredisi ilişkisinden kaynaklanmakta olup uyuşmazlık cebri icra aşamasında değildir.

Kesintiler kredi kullanılan bankanın nezdinde bulunan emekli maaşı hesabından muaccel hale gelen borçların taksit ile kredi hesabına aktarılması yoluyla gerçekleştirilmiştir.

Kurulca emekli maaşının her ne kadar İcra İflas Kanunu kapsamında haczedilemeyeceği düzenlemesi bulunuyorsa da somut olayda cebri icranın bulunmadığı, sözleşme özgürlüğü kapsamında tarafların anlaştığı, bu nedenle de İİK hükümlerinin dar yorumlanması gerektiği aksi kabulünün ahde vefa kuralına aykırı olacağı değerlendirilmesinde bulunmuştur.

Tüketici kredi sözleşmesi çerçevesinde borcunun kredi veren banka nezdindeki emekli maaşı hesabında virman vb. bir usulle tahsil edilebileceği, bir başka anlatımla bu meblağ kadar emekli maaşına bloke konulabileceği yönünde verdiği talimatın, taraflar arasındaki ihtilaf henüz cebri icra aşamasına geçmemiş ise İİK hükümleri dar yorumlanarak tüketici kredisi nedeniyle verilen hapis, takas, mahsup ve benzeri onay ve rıza talimatları nedeniyle bankaların emekli maaşına doğrudan bloke konulmasının mümkün olduğu yönünde içtihatların birleştirilmesine karar vermiştir.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250717-4.pdf>

Alanında uzman avukatlardan oluşan ekibi ile faaliyet gösteren Özgün Hukuk Bürosu, ulusal ve çok uluslu şirketlere hizmet vermektedir. Bu kapsamda, müvekkillerin ihtiyaçlarına olabilecek en kısa zamanda cevap verebilecek organizasyon yapısı kurulmuş olup, temel prensip müvekkillerin kıdemli avukat kadrosuyla her zaman iletişim kurabilmesi ve her konuda bilgi sahibi olmasının sağlanmasıdır.

Bankacılık ve finans, eğitim, sağlık, otomotiv, kimya ve savunma, teknoloji, enerji, maden, inşaat ve gayrimenkul sektörleri başta olmak üzere değişik iş ve ticaret sektörlerinde faaliyet gösteren kurumsal müvekkillere ve sivil toplum kuruluşlarına hizmet veren Özgün Hukuk, tüm müvekkilleri ile bir iş ortağı titizliği ile çalışmaya prensip edinmiştir.

Özgün Hukuk Bürosu, Türkiye'nin önde gelen finans kurum ve kuruluşlarına, şirketlere ve şahıslara Türkiye'de ve yurtdışında alacak tahsilatı konusunda hukuki hizmet sağlamaktadır. Bu kapsamda yurtdışına kaçırılan malvarlıklarının mal varlığı araştırması yapılarak tespit edilmesi ve alacağın bu yolla tahsil edilmesi hususunda hukuki hizmet verilmektedir.

Özgün Hukuk Bürosu, Britanya, Belçika, Fransa, İspanya ve İtalya'dan avukatlar tarafından Kasım, 1988'de kurulan PLG International Lawyers'ın tek Türk üye hukuk bürosudur. PLG, Avrupa'nın ilk birleşik uluslararası hukuk uygulamasıdır.

Sülün Sok. No:8 34330 1.Levent Beşiktaş / TURKEY
Phone : +90 212 356 3210(pbx) / +90 212 325 2307(pbx)
Fax : +90 212 356 3213
E-mail : info@ozgunlaw.com
İnternet sitesi: www.ozgunlaw.com

Bizi Takip Edin!

